

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

EDAN

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SONDAGEN DEN 3 MARS 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Vårt lands förste

MEDAN FÖRSVARSTRIDENS vågor gå som högst och ett parti söker klistra "försvarsolustens" fula etikett på ett annat parti, håller en af vår flottans officerare, löjtnanten vid marinstabben O. Dahlbeck, i all stillhet på att företaga en del uppstigningar på isen på flottans aeroplan, hvilka manövrer torde kunna betraktas som de första förebuden till vår blifvande luftflotta. Löjtnant Dahlbeck har studerat flygkonsten i Frankrike, är den förste vinterflygaren i vårt land och den som nu satt svenskt rekord i passagerarflygning.

En af de senaste söndagarna gjorde löjtnant D. flere uppstigningar ute på Värtan i

militäre aviatiker.

Vid ensamflygningen steg löjtnant D. till 200 meters höjd, en i sanning vacker flykt, då man besinnar att vinden däruppe var synnerligen skarp, hvilket gjorde att flygaren oupphörligt måste parera någon vindstöt, som hotade aeroplanet med kantring. Sedermera följde i tur och ordning två sjöofficerare och en broder till flygaren, kand. Dahlbeck, med upp, hvarvid 50 meters höjd nåddes, samt slutligen en fjortonårig studerande Lagerkrans från Nacka — se vår nedre bild — och det var med honom turen på sjutton minuter gjordes.

Det har äfven varit fråga om att en ung dam, en syster till löjtnant Dahlbeck, skulle deltaga i en uppstigning, men den senaste tidens blåsiga väderlek och andra hinder ha hittills omöjliggjort denna plan.

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

I dag gäller det.

ONUNGEN FORKLARADE I sitt frontalt att han af hänsyn till landets välfärd och kvinnornas rätt ville framlägga vid årets riksdag ett förslag till politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor.

På detta förslag väntar nu riksdagen och med den hela landet, och sedan gäller det för de bägge kamrarna att fatta det beslut som afgör om de svenska kvinnorna skola få sin medborgarrätt eller icke. Man tar knappast fel om man förmodar, att de män, som ha afgörandet i sina händer, skola fråga: hvad vilja kvinnorna själva? Majoriteten af landets rösterättligade befolkning har genom att insätta i andra kammaren män af de rösträttsvänliga partierna redan gifvit tillkänna sin mening. Det gäller nu för kvinnorna att högt och klart säga ifrån hvad de vilja. Våga vi kvinnor dela ansvaret för landets öden med männen? Vilja vi vänta längre på vår myndighetsförklaring? Ha vi icke intressen att bevaka, vår rätt till arbete, och deras rätt som det alltid varit kvinnans sak att värna?

Det är till dessa frågor vi alla måste fatta ställning, ty nu kräves det af oss att vi ge ett svar som icke kan missförstås.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt vill skapa ett tillfälle för alla att ge tillkänna sitt gillande af den kungliga propositionen och sin önskan om dess framgång i riksdagen. Enligt beslut på centralstyrelsemötet på nyåret komma nämligen opinionsmöten att anordnas af lokalföreningarna öfver hela landet, och skola dessa enligt verkställande utskottets förslag äga rum Marie bebådelsedag den 25 mars eller, där detta anses lämpligare, den 23 mars. Manliga och kvinnliga talare skola anmodas att uppträda, utdrag af den kungliga propositionen uppläsa och resolution fattas i öfverensstämmelse därmed. Verkställande utskottet uppmanar också mötesanordnarna att söka få till stånd uppläsning och sång och anbefaller bl. a. särskildt Ossian-Nilssons rösträttsång "Kvinnornas lösen" med musik af Hugo Alfvén, från Iduns kongressnummer.

Kvinnornas rösträttsdag måste bli en stor dag. Männen och kvinnorna, framför allt kvinnorna, bakom den opinion, som då bäres fram, måste vara så många att det imponerar. De stora skarorna bakom ordet ge åt detta en väldig pondus om de äro stora nog.

Möjligheten att genom Idun nå till vida kretsar af svenska kvinnor, just de kvinnor, som minst böra saknas vid ett tillfälle som detta, är i dag mer än annars ett oskattbart privilegium. Den som hade vältalighet och auktoritet kunde begagna det bättre, utan bägge delarna kan jag endast använda det för att i solidaritetens namn rikta en enträgen bön till alla hitills overksammas att den dagen stå upp och förena sig med sina systrar, som arbeta för allas deras framtid och rätt. De vänta det, de ha rätt att vänta det. Deras tankar känner nog riksdagen, det är Eder, de mångas, de ligandes, hemmens kvinnors anslutning till deras kraf på medborgarrätt som den bör få höra. Svik icke, minns att det gäller alla kommande släkten af kvinnor, deras ställning i samhället, deras plats på arbetsfältet, deras rätt i äktenskapet, deras rätt till barnen, deras ekonomiska ställning, deras möjlighet till verksam insats i samhällsarbetet.

ELIN WÄGNER.

Yrvädersvals.

DET ÄR SNÖFLINGELUFT, DET ÄR
snöflingeljus

öfver solvarma vallar och sjöar.

Det är yrvädersprakt, det är yrväders-
rus,

det snöar på min väg, det snöar.

Och midt i flingorna möter jag dig.

Dina tänder snöstjärnor glimra,

ditt leendes blommor du strör på min
stlig,

dina ögons ljusflingor skimra.

Se, sommardagen är strålände varm,

där vi stå vid himlaportens galler,

och där sprutar ur solen ner på din
barm

kaskader af yrsnökrystaller.

Då sjunger jag min sång om att älska

och dö,

min kärlekssång i doftande lindar.

Jag rullar mig het i drifvor af snö

och vågor af hvita vindar.

En rimfrostton — jag stannar och

lyss —

Det är skvalp af tö och strömmar.

Hvem fångar ljuset i sommartidens kyss

och skenet i kärlekens drömmar?

Se, hela snöfallets flygande svit

flyr bort för för höstökens kårar,

och luften, som yrde gnistrande hvit,

blir tung af droppande tårar.

Nu går jag omkring i min svarta bygd

ibland frusna människohjärnor,

men jag minns hur hvarenda flinga var

byggd

af tusende klara stjärnor —

MATTS MAGNI GRANSTRÖM.

Kvinnorna och fosterlandet.

EN ALLMÄNNA UPPFATTNINGEN bland männen har nog länge varit den schopenhauer-ska, att kvinnans uppgift i världen är att lida, icke att arbeta.

Men numera fatta icke blott kvinnorna sin uppgift något vidare, äfven männen vänta af dem, att de skola göra sin insats i det aktiva arbetet. De dagar äro förbi då svenska kvinnor läto männen ensamma föra ordet i dagens politiska frågor. Nu frågar än det ena än det andra partiet: hvad säga kvinnorna? Och ingen skulle anse den allmänna opinionen fullständigt uttryckt, om kvinnorna tegat. Att vi därför skulle få kvinnliga försvarsmöten i dessa dagar, då hvarje medborgares tankar äro uppfyllda af frågan om ordnandet af Sveriges försvar, var blott helt naturligt. I söndags gingo sådana möten af stapeln i Stockholm, Göteborg och Gäfle.

Mötet i Stockholm var utlyst af ett 40-tal damer, af hvilka flertalet buro kända namn. Redan i god tid före half 8 var den stora salen fullsatt. På den tomma estraden hade man placerat en tretungad svensk flagga.

Tre föredrag höllos och programmet var för öfrigt fyllt med sång af K. F. U. M.-kören och af sångaren Augustin Kock.

Sedan "Vår Gud är oss en väldig borg" sjungits unisont och stående och professor-skan Montelius hälsat de närvarande välkomna, uppträdde fru Coralie Elliot.

Tiderna, sade hon, äro allvarliga, folken rusta, freden brytes, kriget rasar. Och likväl finns det i vårt land män och kvinnor, som fordra afväpning och uppgifvande af vår självständighet. Man lutar till fredsarbetet, men fredens aposillar äro i själva verket en fara för freden, man tror på kulturförsvaret, men kulturen måste försvaras med vapenmakt. Kvinnorna äro icke inne i de försvarstekniska frågorna, men de inse att här måste handlas snabbt. Hur förfärligt skulle det icke vara om krig bröte ut, och vi måste sända ut våra närmaste, våra söner, på krigsodugliga fartyg med dålig rustning. Det finns män, som vilja och kunna försvara våra kuster, men de måste ha skepp att strida på.

Nästa talare var doktor Inez Laurell, som talade om de ovärderliga skatter vi ägde i vår kultur och hvilka måste försvaras med alla till buds stående medel. Detta var vår lifssak, där alla borde enas, trots att vi ha skilda åsikter om de vägar på hvilka målet skall nås.

Fröken Berta Wellin slog an en riktig sträng hos sina åhörare, då hon målade för dem ett slagfält, när skymningen faller och sjukvårdstrupperna rycka fram för att bispringa de lidande. Hon redogjorde för hur fältsjukvården är ordnad och visade att alla frivilliga krafter väl behövas. Detta är Sveriges kvinnors värnplikt. Men det är ej nog att sjukvården är monstergill, försvaret måste också vara det. Endast genom ett starkt försvar, icke genom neutralitetsförklaringar och traktater kunna vi skydda fosterlandet. Hon uppmanade kvinnorna att försaka hvad de kunde för försvaret.

Ett lefve utbragtes för fosterlandet, och kungssången sjöngs. Därpå antogs en resolution i mötets anda och efter "Du gamla, du fria" afslöts mötet och deltagarna gingo hem med dess sådd i sina hjärtan.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 8.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 8.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösenr.	» 0.12	Lösenr.	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholms, Mästorsamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 1646, Allm. 9808.	Expeditionen: Riks 1646, A. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8860, A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646, A. 6147.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 8859, Allm. 4804.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser
30 öre & textside.	debiteras 50 öre med
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Iduns Jubileum-Artiklar

INOM SLUM- OCH RÄDDNINGSVÄRKET arbetar sedan flera år med osjälviskt nit major Alma Petri, författarinnan till veckans jubileumsartikel. I sin verksamhet har hon kommit i nära beröring med de olyckliga kvinnor som kommit in på lastens väg, och det är erfarenheterna därifrån, som hon nu framlägger. Hon vill att andra bättre

lottade och skyddade kvinnor skola se med förståelse deras olycka och med beundran på dem af de fallna som lyckats resa sig ur förnedringen. På Frälsningsarméns räddningshem har mången sådan upprättelse skett, och de kvinnor som där ägna sig åt sina olyckliga systers räddning kunde man också med skäl nämna "beundransvärda kvinnor".

DÄ EN MAN ELLER KVINNA höjer sig öfver mängden genom framstående egenskaper, genom landvinningar inom konstens eller vetenskapens riken till exempel, betrakta vi honom eller henne med aktning och beundran. Är det en kvinna, så beundra vi kvinnor henne desto mer. Öfver en madame Curie, en Selma Lagerlöf, som ivinga akademier och nationer att gifva dem hyllning, känna vi oss rättmätigt stolta. De kasta ju genom sitt snille glans öfver hela vårt kön, tycka vi.

Detta är sant. Men mina tankar gå denna stund till en annan grupp af kvinnor, som öfven de tyckas mig kasta glans öfver kvinnonamnet. Jag tänker inte nu på de goda, sig själfva förglömmade kvinnor, som lefva för andra, för att lindra mänsklig nöd och lyfta upp dem som fallit omkull vid lifvets dikeskant. Nej, jag tänker just på dessa kvinnor, som en gång varit hvad vi kalla fallna, som en gång lefvat ett lif i skam och smuts, men som rest sig och nu lefva ett rent och oförvilligt lif.

Det är inte svårt för den, som alltid vandrat på rena, väl sopade och vattnade gator, att bevara sina fötter rena. Det är inte svårt för den, från hvilkens stiga alla stötestenar från barndomen bortplockats af kärleksfulla och kloka händer, att vandra sin väg framåt utan att falla. Men det är svårt att bevaras ren för den, som allt från den stund hon första gång satte sina små fötter på marken haft att vandra på slippriga, ojämna stigar, fulla af skärfvor och smuts. Hur lätt kommer ej en skråma på den lilla foten och en fläck på klädningen! Hur lätt snafvar hon icke och faller omkull!

Ja, det är lätt för henne att falla och svårt att stiga upp igen, oändligt svårt, så svårt som endast den kan förstå, som själf gjort ansträngningen eller stått fäst vid dens sida, som gjort den.

Allt, eller nästan allt, är emot en fallen kvinnas upprättelse. Hennes omgifning, vånans makt, den förslappning till kropp och själ, som ett lastbart lif för med sig, världens kyla, människors förakt och misstroende till hennes goda afsikt.

Jag vågar därför säga: Är någon kvinna värd andra kvinnors aktning och beundran, så är det den kvinna, som fallit, men nu står upprätt.

Från mitt mångåriga arbete inom Frälsningsarméns räddningsverksamhet känner jag åtskilliga sådana kvinnor, hvilkas ärliga, ihärdiga kamp inåt och utåt fyller mig med djup aktning.

Hur många gånger har jag icke med nära nog förödmjukelse inför min egen bekväm-

BEUNDRANS-
VÄRDA KVIN-
NOR.

lighet och svalhet tänkt på västsömmerskan Lina Sandberg! För åtta år sedan var hon ännu en prostituerad kvinna och drinkerska. En annan upprättad f. d. prostituerad lockade henne genom sina ord och sitt exempel till ett af våra räddningshem här i staden. Som ett vrak till kropp och själ, halffull kom hon. Hon hade länge funderat på att begifva sig till hemmet, men just i det ögonblick hon kom voro hennes begrepp ej riktigt klara. Hon förstod dock i sin dimma, att hon stod i begrepp att taga ett viktigt steg och att detta steg hade något med religion att göra. Hon kände därför också ett behof att säga något religiöst, då hon första gången gick öfver hemmets tröskel, och öfver hennes sladdrande tunga kommo de konstiga orden: "Gud välsigne Jesus!"

Sådan var Lina för åtta år sedan. Nu är hon sedan årtal en skicklig, välbeställd västsömmerska med ett litet nätt hem och ett par tre syflickor. Raskt och säkert för hon nålen, och när kvällen kommer, går hon till sin frälsningsarmékår för att där få uppbyggelse till sin själ eller göra någon handräddning. Behöfva hennes officerare någon frivillig för att stå vakt eller servera kaffe, var säker på att Lina anmäler sig, till och med om tjänsten skall göras på blanka eftermiddagen och dyrbara arbetstimmar vid västarna försummas. När jag sett henne stå där och tjäna vid en fattigbjudning till exempel, som jag ofta gjort, har jag känt mig både rörd och henne underlägsen. Hur många stygn har hon ej försummat genom att offra sin tid där! Ty hur flitig måste ej den vara, som skall försörja sig med nålen. Nu får hon taga skadan igen på natten, släpa den tid hon gifvit de fattiga matgästerna, från sin nattsömn.

Och så ha vi kapitlet om hennes syflickor. Det är en särskild sorts syflickor — hennes gamla kamrater från förnedringstiden. När någon sådan flicka gjort sig alldeles omöjlig på våra hem, då vi nödgats "portförbjuda" henne, som det heter, så händer det att hon går till Linas lilla räddningshem och blir upptagen där. Och Lina gör sitt yttersta för

henne, delar sitt arbete, sin föda, ja kanske sin egen säng med henne.

Ja, är icke Lina värd beundran?

Och hur har hon blifvit sådan? Slumsystarna på räddningshemmet ha älskat henne och hjälpt henne i hennes upprättelses barnomsdagar, själf har hon längtat och sökt och kämpat för att bli ren, och så har Gud låtit "omvändelsens under", som professor James uttrycker sig, ske med henne. Och detta under är stort. Det gör den onde god och den olycklige lycklig. Detta under har dock, fast det är ett under, sina psykologiska lagar. Blott den, som söker, han finner, och blott för den, som klappar, varder upplåtet. Men Lina har sökt, och hon har klappat.

Så tänker jag också på gamla Emilia. För några dagar sedan besökte jag henne i hennes plats i en landsortsstad. Hon är köksa i ett stort kök, där det blänker och skiner i hvar vrå. Emilia är nämligen ordningen och renligheten själf, trots sina femtiofyra år, af hvilka ej så få tillbragts inom lås och bom.

"Den 17 februari skall det bli stor fest på mitt rum, kan kapten tro," sade hon. "Då skall det hängas kulört papper på min lampa och då skall här vankas kaffe med kakor och äpplen. Och då skall en slant sändas till räddningshemmet vid Ingemarsgatan."

"Hvarför just den dagen?"

"Därför att den 17 februari blir det jämnt tio år sedan konstapeln telefonerade från stads-häktet i Stockholm och frågade om Frälsningsarmén ville komma och hämta mig till hemmet."

Gamla Emilia har ett stormigt lif bakom sig. Fader- och moderlös, fattig och med en varm, passionerad själ kastades hon ut i en kall, själfvisk värld. En man bedrog henne. Hon hade dock ett litet barn kvar att älska. Barnet dog. Samma dag vred hon nacken af sin kanariefågel och vräkte alla sina blomkrukor ut genom fönstret. Då ej Gud lät hennes barn lefva, skulle ej heller fågeln eller blommorna få bli vid lif. Snart var hon en offentlig kvinna, gick ut och in i fängelset. Hon var nämligen så vild, att hon blott kunde vara fri en kort mellantid. Gång på gång sökte hon taga sitt lif, men alltid kom någon och hindrade henne.

"Jag förstår nu, att det var Guds hand, som ej lät mig dö i mina synder. Och jag kan ej nog tacka honom för hans tålmod och godhet. Nu är jag så lycklig. Jag har allt hvad jag behöfver." (Hon förtjänar den anspråkslösa summan af tio kronor i månaden.) "Och jag har frid i själen och kläder till döddagar. Hvilken fest här skall bli den 17 februari!"

Ja, kära gamla Emilia, du och Lina Sandberg äro värda en riktigt vacker fest med

KOSTYMER

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny Kemisk tvätt och präsning af kostym kostar endast Kr. 5.— hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

mycken högtidlighet och stor hedersbevisning, tycker jag. Och den festen skall firas en dag om en kort liten tid, då i skolen sitta till bords i Guds rike under fröjd och jubel och Människosonen skall uppskötta sig och tjäna Eder, som kommit ur den stora be-
drövelsen.

Men, Emilia, Lina, du är äfven värd att vi, dina systrar, som fått vandra på mera jäm-
nade stigar, betrakta dig med aktning och beundran. Ty du har haft en jättkamp att strida, en kamp till blods mot synden. Hur många gånger har ej Mefistofeles slungat ut öfver dig som fordom öfver Margareta: "Hon är fälld!" Men Han däruppe har sett till din ihärdiga, ärliga sträfvan, och "Rösten från ofvan" har viskat: "Frälst!" i ditt öra.

Och frälst är du.

ALMA PETRI.

Modellen.

Af Rosa Nordenskjöld.

ET ÄR EN KULEN, SNOIG FEBRUARIMORGON i Paris. Inne i ateljén för naken modell råder en tryckande hetta. Eleverna, mellan 20—30 stycken, arbeta under dödstystnad. Då och då höres raspandet af ett kol eller en paletknifs nervösa skrapande mot duken. Det är ett obehagligt ljud, som kommer de flesta att ofrivilligt spritta till. Så sänker den dofva tystnaden sig åter öfver rummet.

Modellen, en liten 12 års flicka, har fått en tröttsam pose. Hon står upprätt, stödd mot en af de höga ateljéstolarne. Hufvudet är framåtböjdt, och hon hvilar på ena benet.

Då eleverna röstade för denna pose i måndags morse, framkastade de mera erfarna en förmodan, att hon aldrig skulle orka hålla den till slut. Att stå upprätt, fullkomligt orörlig i tre kvart, är inget lekverk, isynnerhet ej för ett barn. Men tillfrågad, svarade den lilla modellen, att hon säkert trodde sig kunna hålla posen. Hon har haft svåra ställningar förut, varit modell flere år, och ingen har klagat på henne, så det skall nog gå bra. Hon tycks verkligen få rätt, ty under ett par dagar går det till allas belåtenhet, utan några afbrott.

I dag är emellertid heftan outhärdlig. Den stora kaminen, full med kol, glöder som en ugn, och termometern på modellbordet visar 24 grader. Tiden tycks ha slannat. Klockan orkar ej röra visarne; de krypa med snigelfart öfver urtaflan.

Modellen kastar emellanåt en förstulen blick dit bort. Om en kvart är det rast, men en kvart är lång för stackars små domnade ben och ett trött litet hufvud.

Plötsligt skär en af elevernas röst genom tystnaden: "Det går inte längre!" och mycket riktigt; den lilla modellen är hvit som ett lakan och vacklar till däruppe. Massieren *) skyndade fram lagom för att hindra den afsvimmade flickan att handlöst störta i golfvet. Seansen afbrytes. Några elever kläda i hast på henne och hon bäres ut och lägges på en soffa i den långa korridor, som går mellan ateljéns olika afdelningar.

Här ute är luften frisk och ren. Vi bädda under henne med kuddar och hölja öfver

*) Massier = En af eleverna, som direktionen utväljer att ombestyrta vissa af ateljéns angelägenheter som t. ex. inkassering af afgifterna, uppgörelser med modellerna etc.

henne en kapp. Någon går efter vatten och baddar hennes finningar.

Det dröjer en stund innan medvetandet återvänder, men så slår hon upp ögonen och hvissar sakt: "Hvar är jag?" Vi säga i korhet hvad som passerat. Så ligger hon en stund till med slutna ögon. Plötsligt kommer det ofrivilligt: "Jag är så hungrig". En kopp kaffe med konjak och några bröd från närmaste kafé försvinna begärligt. Färgen återvänder till hennes kinder. Hon sätter sig upp och börjar till hälften urskulda sig för det skedda, som om hon tror, vi äro onda däröfver. Det har aldrig hänt henne förr att svimma under en lektionstimme, men hon har arbetat så strängt sista tiden. "Jag har stått modell i Les beaux arts,"** tillägger hon med en viss stolthet. "Där hade jag en så svår ställning, men de voro nöjda med mig i alla fall." Efter hand kommer hela hennes historia fram. Det är den så vanliga tragedien ur modellens lif: fattigdom, svält och släp. Fadern är död sedan någon tid. Modern och två syskon, en 18-årig och en 6-årig liten syster lefva kvar. Modern är förlamad, äldsta syster har varit sjuk en längre tid och mist sitt förra arbete i en fabrik, så hon, den lilla 12-åringen, är ensam om att försörja hela familjen. Hon arbetar hela dagen. Först på vår ateljé om mornarna, sedan hos privatpersoner efter 12 och ibland på kvällen, om hon orkar, står hon modell för Croquien.*** Det blir mycket pengar, men hon är rädd, hon skall bli sjuk nu. Hon har magrat så på sista tiden, och om hon nu svimmar så här, hvad skall det då bli af.

Rasten är slut. Hon känner sig bättre och vill ändtligen in och stå på nytt. Ateljeernas hårda reglemente föreskrifver att modell, som af en eller annan anledning uteblir från arbetet, går miste om hela veckans betalning. Hon är rädd, stackars liten, att förlora sin lön, det har hon inte råd till. Trots våra försäkringar, att härvidlag skall göras undantag, håller hon energiskt på att få arbeta igen. Några elever protestera — hon borde i stället gå hem och lägga sig, — men majoriteten är glad att få fortsätta de påbörjade studierna, och yrkar på att hon skall om möjligt fortsätta. Hon gör det också. Flere gånger bleknar hon af på ett oroande sätt och måste hvila några minuter, men det går dock hjälpligt tills det befriande tofslaget slår.

De följande dagarne går allt väl. Då vi missstänka hunger till stor del orsakat svimningen, får hon litet att äta först på mornarne; grofva chokoladkakor och bröd. Brödet äter hon, men chokoladen vill hon ändtligen gömma hem till lilla syster, som tycks vara favoriten.

Så kommer lördag, sista dagen. Strax på morgonen får hon ett nytt svimningsanfall, som dock hastigt går öfver. Hon kan åter stå, då läraren kommer, och håller posen under hela den långa rättningen. Så kommer rasten. Hon sitter blek och trött först, men repar sig litet och fortsätter den timme som är kvar. Strax före 12 svimmar hon dock igen och denna gång tycks det vara omöjligt att kalla henne till lif igen.

För att ej störas af den sedvanliga rusningen efter ateljéarbetets slut, bäres hon upp till en sorts samlingsrum, där vi lägga henne på soffan. En ung fransyska kommer bort

**) Les beaux arts = Gångse förkortning af "Académie des beaux arts".

***) Croquies = En två timmars kvällskurs för hastiga teckningar. Modellen intar svårare ställningar, som hållas 25 minuter. Efter fem minuters rast tages en ny pose.

till mig: "Vore det ej skäl följa henne hem, hon är ju så medtagen och kan svimma igen på gatan?" — "Jo visst!" och så blir det öfverenskommet att vi skola följa henne. De andra eleverna troppa småningom af. Först har dock en, som är något bevandrad i det medicinska facket, skrivit upp några stärkande medel, som hela ateljén gemensamt vill bestå henne. Sedan blifva vi ensamma med den lilla modellen.

Det är godt tillfälle att betrakta henne närmare nu. Framifrån har ansiktet ännu något barnsligt genom kindens rundning. Men hur olika är ej profilen. Det ligger något af antikens rena skönhet öfver det lilla hufvudet, som medvetlöst lutar sig mot kuddarne, något aristokratiskt öfver pannans vackra hälfning, öfver den fina raka näsan och läpparnes mjuka linje. Men uttrycket är ej barnets. Har arbetet lagt sin stränga prägel öfver dragen eller glider skuggan af kommande ofärd likt en dröm däröfver? — Det hvilar en oändlig melankoli öfver de slutna ögonen, en vemodig trött skälfning kring munnen, hvars darrande läppar tyckas säga: "Det är godt att sofva sig bort från lifvets verklighet. Välsignad vare glömskan och sömnen."

Nu drar den lilla en djup suck och slår upp ögonen. Vi gifva henne några stärkande medel och efter en stund är hon beredd att föra oss hem till sig. Först gå vi in till ett apotek och skaffa den föreskrifna medicinen. När vi kommit ut därifrån, vet hennes tacksamhet inga gränser. Hon slår armarna om vår hals och ger oss en innerlig kyss, medan ögonen stå fulla af tårar.

Vi äro nu framme vid den lilla trånga gata de bebo. Igenom en ruslig portgång för hon oss upp för en fallfärdig trappa. Så kommer en lång kolmörk korridor. Vi måste hålla oss fast vid henne för att ej törna mot väggarne. Då och då snafva vi öfver någon uppskjutande tegelsten. Så ropar hon: "Öppna, mamma!" och vi komma in i det enda lilla rum, som utgör familjens bostad. Det är, som hon sagt; modern är lam, system ser sjuklig ut, och den lilla sexåringen förefaller dessutom ej ha förståndets fulla bruk.

Möblerna tyda på att familjen sett bättre dagar. Det blir stor förvåning, när vi komma, frågor i massa och så föreskrifter från vår sida. Så gå vi sluttigen med en uppmaning till den lilla att söka hjälp på ateljén, om hon skulle behöfva det. Familjens välsignelser följa oss.

Det var modellens korta saga. Vi sågo henne aldrig mer. Hon kom ej till ateljén, icke heller upptäckte vi henne bland den hop modeller, som hvar måndagsmorgon samlas på Rue de la Grande Chaumière att tillbjuda sina tjänster.

Hon försvann likt den daggdroppe man ser glimma en stund på stråets yttersta spets, speglade i sig himlens och jordens härlighet. Så vänder man bort blicken en sekund, och daggdroppen har glidit ur vår åsyn ned i gruset, som släcker dess glans.

Jag önskar hon måtte dö ung med barnets renhet ännu ofläckad.

Hvem skulle önska annat? Icke den, som känner till de kvinnliga modellernas blifvande öde.

Ty hvem vill se ett konstnärligt slipadt kristallglas, i hvilket endast ädelt vin bort pärla, smutsadt och fylldt med drägg bjudas pöbeln? Hvem?

Hudens vård.

CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmor, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Fru Hillevis dagbok.

Tredje könet håller möte.

A "FEMINISTERNAS RENDEZ-VOUS" en kväll vid tiotiden. Det har hållits möte för att diskutera förslaget att resa en staty åt Fredrika Bremer. Folk från mötet kommer in i små fördelningar. Värddinnan, fru Brorson, är varskodd och står redo med te och smörgåsar. Ur det allmänna sorlet urskiljer man enstaka fraser såsom:

"När kommer den kungliga rösträttspropositionen? Nej, se goddag, hur mätte rösträtten i Göteborg? Hvad skall hon då ha i handen om inte en bok. Hufvet? Det blir för tröttsamt i längden för en staty" o. s. v. Vid ett bord slår sig ett kottteri ned med sina tekoppar.

Fröken Kennet (blek med alldeles röda ögonlock): Hvad är det med hjälten Adlercreutz, så tyst och betänksam, har hon förlorat ett par slag?

Fröken Vollmar (kallad Adlercreutz): Ånej. Men jag håller vigilia före striden.

Doktor Alva Grat (som är åtföljd af fru Hillevi). Och eftersom du håller den bland oss, får man väl sluta till att det är feminismen det gäller, är det stadsfullmäktigvalen?

Fröken Vollmar: Nej. Kvinnan i vår valkrets är säker, så det.

Doktor Grat: Afslaget på motionen om hustruns medbestämmande vid försäljning af fast egendom? Kära du, första kammaren gör sånt än så länge, det vet man.

Fröken Vollmar: Nej, jag har ingen målsman, gudskelof, som kan sälja min egendom.

Fröken Kennet: Då kan det inte vara något annat än professor Norström. Är du mycket vred, det lönar sig väl inte.

Fröken Vollmar: Nej, jag är stött, för så kallas det när en rösträttskvinna reagerar med hvad hennes naiva hjärta kallar smädelser. När en professor reagerar kallas det antagligen att vara upprörd.

Fru Hillevi: Tänk, jag och Fanny som hade så roligt, när artikeln kom: "Det tredje könets möten och publikationer, — —" Herre gud och så försäkrar han att han inte vill komma med gamla plattheter.

Fröken Vollmar: Men när ni hade så roligt, tänkte ni inte på alla dem, för hvilka rösträttskvinnor är något suspekt, medan en professor däremot åtnjuter det största anseende. De skall också läsa artikeln.

Fröken Kennet: Ja, det var väl det författaren visste.

Doktor Grat: Jag föreslår, att vi ställer till undersökning på stället. (Knacker i bordet.) Hör nu ni där borta, hör på ett ögonblick. Hvilka är det som håller möten för rösträttsaken?

Röster: Vi.

Doktor Grat: Hvilka är det, som skriver rösträttspublikationerna?

Alla: Vi.

Fanny (kommer in): Jaså här finner man det tredje könet!

Fröken Kennet: Ja, vi får inte ens vara det andra nu längre, det skall nödvändigt vara en tom bänk mellan oss och primus i klassen.

Fr. Vollmar: Tom, nej, där sitter den sanna kvinnan, begriper du inte det?

Doktor Grat: Tyst, om jag får be. (högre) Är inte alltså vi de rätta att bedöma hvad som säges på det tredje könets mö-

ten och i dess publikationer, se så, var nu så älskvärda och var för enkelhetens skull tredje kön ett ögonblick.

Någon: Hur skall vi bära oss åt då?

En annan: Får de gifta kvinnorna vara med?

En gift röst: Det vore då orättvist, skall jag kanske gå hem, när jag har min lediga kväll i månaden?

Doktor Grat: Ja, de här närvarande gifta kvinnorna anser jag inte en bit bättre än vi, så ni får stanna. Hör nu noga på medan Adlercreutz kort och klart redogör för de skenbara skäl för kvinnans rösträtt som det tredje könet brukar anföra.

Fröken Vollmar (läser) "Rättigheter äro af två slag, sådana man har och sådana man tar sig."

Fanny (hvasst): Nå, dem man förverkar då?

Fröken Kennet: Hoppa öfver det där och kom till skälen.

Fröken Vollmar: Det tredje könet vill att kvinnan skall ha rösträtt, emedan hon i eminent grad äger de faktorer, som disponera henne för det offentliga lifvet med dess kraf på ideliga kraftprof, logiskt tänkande och mogen reflexion!

En röst: Kors i alla dar att inte det tredje könet skäms.

Fröken Vollmar (som förut): Anatomien och fysiologien vitsorda hennes öfverlägsna fysik, som tillåter henne att idka kärlekslycka och moderskap såsom binäring till världsförbättringsorsorgerna, tankearbetet och den originala konstframbringelsen.

Fanny: Kärlekslyckan som binäring. Nej, hör nu.

Fru Brorson: Och moderskapet! En högst inbringande sysselsättning det kan jag intyga:

Doktor Grat: Seså, om inte det tredje könet håller sig lugnt, får det gå hem.

Fröken Vollmar: Vidare: "psykologien konstaterar till öfvermått hennes logiska egenskaper och otillgänglighet för personliga synpunkter — —"

En röst: Hvad säger Adlercreutz? Du borde veta att den vetenskapliga psykologien sysslar bara med de allmänmänskliga psykologiska fenomenen och konstaterar alls ingenting om kvinnan som inte gäller mannen, jag begriper inte hur en filosof —

Doktor Grat: Lugna er, docenten där borta, det är inte filosofen Norström, som säger så, det är det där slurska tredje könet.

Fröken Vollmar: "Och historien visar på hvarje blad kvinnliga likar till Plato, Paulus, Newton, Goethe —"

Hillevi: Om professor Norström kan påstå, att vi säger det, så har han inte läst sin Ellen Key ordentligt.

Doktor Grat (stilla): Nej, det är just hvad han inte har.

En röst: Hvad har det med rösträtt att göra? Tycker han att bara snillen skall ha rösträtt? Inte får man vara så egoistisk.

Fröken Vollmar: Får jag fortsätta? Det tredje könet önskar rösträtt emedan pedagogerna bekräfta att de kvinnliga studenterna nå längst i vetenskaplig mognad och läkarna att de bäst stå ut med studiernas mödor. Sen var det visst inte mer i den afdelningen.

Doktor Grat: Vill det tredje könet nu afge sitt utlåtande? Har de närvarande någonsin själf förkunnat eller hört förkunnas dessa sanningar på ett möte?

Alla: Nej. Vi vet väl hvad vi gör.

Doktor Grat: Nå, har ni skrivit så i era broschyrer, i enquêter, tidningsartiklar eller böcker?

Alla: Nej.

Doktor Grat: Vi ha alltså aldrig påstått att vi vill ha rösträtt emedan vi är underverk. Nu återstår att reda ut om vi brukar lofva att göra underverk. Vi är anklagade för att ha påstått att vi ämnar göra de sjuka friska, mätta de hungriga, göra folk af brottslingar, ta hand om barnen och göra löjtnanterna till Cronsougar.

Fanny: Hvarför just löjtnanterna?

Doktor Grat: Emedan de antagligen bli de sista på skansarna, tror professorn.

Röster: Nej, nu börjar det där nonsens bli tråkigt.

Doktor Grat (strängt): Slingra inte. Tänk efter, finns här ingen af er som sagt att kvinnorna vill göra staten till ett hem, vårda sig om fattiga, sjuka och barn?

En röst: Det har jag sagt!

En annan: Jag med, att vi skulle försöka.

Hillevi: Selma Lagerlöf har visst haft den oförskämdheten — —

Doktor Grat: Ja, där ser ni följden, nu har ni komprometterat er.

En röst: Ja, det kallas ju "att släppa lös moderlighetsinstinkterna."

Plötslig och fullkomlig tystnad.

Fröken Vollmar (ser på Alva Grat, men denna sitter orörlig med sänkt hufvud och darrande läppar. Hon finner att något måste sägas och kastar in): Jag vet inte hur det hänger ihop med den där pjoskigheten —

Fröken Kennet (afbryter): Det är så lätt att tala om pjosk för den, som själf slipper frysa och svälta och kan sköta sin hälsa på Storlien.

Fröken Vollmar: Han tror att vi skall dränka landet i pjosk, men litet längre ner säger han, att vårt ideal är att "bli till tre fjärdedelar hvad männen äro helt." Idealet enkelt uttryckt i decimalbråk: 0,75.

Doktor Grat: Innan vi går, borde vi kanske —

Fanny: Betala. — —

Doktor Grat: Borde vi fastslå hvarför vi i själfva verket vill ha rösträtt.

Fröken Kennet. Det skall vi strax tala om. Men först vill vi veta de verkliga skäl profesorn har för att ge oss den.

Fröken Vollmar: Ja, den delen af artikeln begriper inte jag riktigt, jag kan inte tyda symboliken från Storlien.

Men det tycks gå ut på att kvinnan bör ha rösträtt emedan hon bondsund, oberörd af kultur och intelligens, ännu har den absoluta tron, medan mannen är sönderfränt af skepsis, kultur och njutningar, utsugen af relativiteten i världen — —

Doktor Grat: För Guds skull, näm inte relativiteten i världen, så att flickorna hör det, tänk om de skulle få en aning om den, då först blefve det riktigt galet.

Fanny: Nu vill jag inte vara tredje kön mera.

Doktor Grat: Vi skulle ju först säga hvarför vi ville ha rösträtt.

Hillevi: (reser sig upp med en viss värdighet): Därför att vi är människor vi också.

ELIN WAGNER.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lectyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *portofritt*:

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

Från "Lejonens och rosor- nas land".

Bref till Idun från en svensk officersfru. I.

N DAG I BÖRJAN AF OKTOBER läste vi i en stockholmsstidning, att Persien begärt och skulle erhålla ytterligare sju svenska officerare till förstärkning åt de tre som i somras började arbeta på omorganisationen af det persiska gendarmeriet. "Den, som ändå kunde komma med på något sådant," var det många som tänkte — och äfven min man, men att det verkligen skulle bli allvar för oss, det föll oss aldrig in. Efter någon tid fingo vi höra, att de sökandes antal var mycket stort. Vi slogo därför alla funderingar på Persien ur hågen och för att vara fullt sanningsenlig får jag erkänna, att jag kände mig särdeles belåten. Tanken på att rifva upp hus och hem och gifva sig ut på äfventyr med ett två års barn i november månad var ju ej vidare angenäm, och då resan måste avslutas med åkning efter häst 37 svenska mil öfver höga berg, kan enhver lätt förstå, att jag hellre ville sitta i lugn och ro i vårt hem.

I den konselj, som hölls den 17 november, blef frågan afgjord, och min man kom med. En önskan uttrycktes, att vi skulle resa snarast möjligt, och det blef ingen tid att fundera på hur man kände sig till mods. Hvad man kunde köpa i Teheran och hvad man borde taga med sig hemifrån var det stora spörsmålet. En del saker fingo vi veta hos en af de förut utresta officerarnas mor, en del andra upplysningar gaf älskvärdt nog lady Spring-Rice, som för fem år sedan gjorde resan med ett litet barn. Men det var i alla fall mycket, som ingen kunde råda oss uti. Säkrastrast var ju att skaffa af allting, så att det kunde antagas förslå för hela vistelsen i Persien, alltså för tre år. Hur vi hunno uträtta alla ärenden i butikerna är mig nu en gåta. Men vi ha i alla fall fått med oss rätt mycket af detta lifvets nödtorft, från strumpband och skoremmer till kläder och hattar, kökkärl, bordssilver, linne, tvål, tvättfat af gummi, skodon, tandborstar, sybehör, litet specerier, säkerhetsnålar och äkta persiskt insektspulver. Dessutom hafva vi medfört en svensk yngling, f. d. korpral, som skall bli vårt allt i alla under dessa år.

Resan var bestämd till aftonen onsdagen den 29 november. Först söndagen före kunde vi börja att rifva upp vårt hem och packa ned allting. Vid Oihonna, på hvilken vi inskeppade oss för att fara till Abo, hade infunnit sig en del högre officerare samt en massa vänner och bekanta till resenärerna. Då båten lade ut, höjdes på kajen ett lefve för Persiefararna, det viftades med näsdukar och hattar och man tillropade de sina ett sista farväl. Så hade vi då börjat vår långa färd öfver haf och land för att gå okända öden till mötes. Vi stodo uppe på däck, så länge vi kunde se ljusen i Stockholm. De försvunno allt mer och vi sågo blott ett ljusst skimmer på himlen öfver staden. Slutligen lågo stränderna försänkta i mörker.

Ressällskapet bestod vid närmare påseende af kapten Glimstedt, ryttmästar Siefert, löjtnanten grefve Lewenhaupt med grefvinna, löjnanterna Norén-Brandel och Borell, intendenten Nicolin samt min man, min syster, vår lilla två-åriga flicka och jag. Dessutom medföljde grefvinnans sällskapsdam, tre stycken hästkötare samt två jakthundar.

Efter en dags vistelse i Petersburg foro vi lördagen den andra december klockan sju e. m. ned till Moskva-stationen och slogo oss

ned i stora vestibulen, medan bagaget polletterades. En af resenärerna ståfde med 700 kg. i öfvervikt, fastän han hade fyra biljetter. I vestibulen voro uppställda helgonbilder vid båda kortväggarna. Framför bilderna brunno ljus, som de resande offrat för en lycklig färd. Ofvanför helgonbilderna fanns ett lysande kors och rundt omkring brunno små lågor. Kapten Lybeck samt ett par andra svenskar följde oss till tåget och kl. nio e. m. lämnade vi Rysslands hufvudstad i en abonnerad förstaklassvagn, där vi hade godt utrymme.

Så hade vi då börjat vår långa järnvägsresa öfver Rysslands vida slätter.

På morgonen vid 10-tiden söndagen den 3 december gled tåget in på stationen i Moskva. Svenske konsuln, herr Norden-son, var oss till mötes. Nere på bangården rådde lif och rörelse i den kalla vintermorgonen. Strax före klockan 11 fortsatte tåget söderut, och vi sågo den dagen liksom de båda följande slätter och slätter i det oändliga.

På aftonen den 3 december lämnade vi skogsbältet med dess vackra björkar, granar och tallar och kommo ut på Rysslands svarta jord, bokstafligen svarta, oändliga vågiga vidder. Träd finnas inga annat än vid byarna och här och där utmed järnvägen som snöskydd. På många ställen ligga väderkvarnar på slättens vågkammar. Det blir rätt enahanda i längden att resa öfver de ryska slätterna, och vi voro mycket glada åt alla små afbrott i enformigheten. De behagligaste af dessa voro utan tvifvel måltiderna i restaurationsvagnen, där man fick smaka på åtskilligt ur det ryska köket t. ex. feta kålsoppor, storf från Volga, de läckraste saltgurkor och kaviar. Vi afprovade äfven vodka, d. v. s. det ryska brännvinet, samt drucko mineralvatten från de talrika mineralkällorna i Kaukasus. För att komma till restaurationsvagnen måste vi passera ej mindre än fem långa boggievagnar, af hvilka ett par innehöllo tredjeklass-passagerare. Publiken liksom atmosfären i dessa vagnar voro något fasansfullt. Utan att ge tid att stänga några dörrar i kylan rusade vi i vild fart igenom dessa vagnar, ofta alla elfva i en lång rad. Man gaf i allehanda fillrop sitt missnöje tillkänna, men det gjorde intet intryck på oss. I dessa tredjeklass vagnar lågo smutsiga, trasiga och illaluktande karlar och sofvo på britsarna.

På kvällen den 4 december kommo vi ändligen ned till floden Don, utmed hvilken tåget går ett stycke fram till staden Rostov vid Asovskasjön. Donfloden flyter bred och mäktig, och när vi nalkades Rostov, sågo vi ljus och lyktor öfverallt uteffter flodens stränder. Ljusen glimmade så vackert mot det svarta vattnet. I Rostov gingo vi in i väntsalen, som var öfverfull af ryskt landtfolk, alla bänkar voro fullsatta och nedanför satt folk på golfvet och stödde sig mot sina lyckligare kamraters ben.

Då vi på morgonen den 5 december tittade ut, befunno vi oss i ett stäppland, platt som en pannkaka, brunbrändt och förskräckligt. En enstaka by ser man ibland. Husen äro små, murade hyddor med halmtak, de flesta grå som leran, men ett och annat himmelsblått. Vägarna voro leriga, uppblötta af höstens regn, och alldeles folktomma. Staket förekomma här och där och flätas af stäppens tistlar. Ute på stäpperna gingo här och hvar i närheten af byarna en gåsflock eller en fårhjord med sin herde. På eftermiddagen den femte sågo vi ändligen Kaukasus, som blånade öfver stäppen långt borta. I bergens grannskap tycktes befolkningen ha det betydligt bättre än på den fattiga stäppen, ty

där gingo i bet stora hjordar af får, getter och kor. Men själfva landskapet är ända fram till bergen lika tröstlöst och brunt.

Morgonen därpå rann upp klar och strålande, och konduktören väckte oss just lagom för att vi skulle få skåda den allra härligaste soluppgång öfver Kaspiska hafvet. Tåget går uteffter hafsstranden, som ser mycket sankt ut, och marken består af brun lera med tufvor här och där. En salt doft slog oss till mötes, då vi öppnade fönstren. Vid stationerna stodo infödningar i stora lurfviga svarta mössor och långa pälskragar af svart långhårigt skinn med hårsidan ut. Krågarna räckte ända ned till fötterna. Allteftersom vi nalkades Baku, blef frakten mera omväxlande och landskapet något kuperadt. Till vänster om banan syntes en hel skog af gråa spetsiga torn afteckna sig mot himlen. Det var de torn, som byggas öfver borrhålen.

Tidigt på morgonen den 6 december kommo vi då ändligen till Baku och lämnade vår kupé, som varit vårt hem i tre dagar och fyra nätter. Vid stationen mötte ingenjör Henning Bäärnhelm och svenske konsuln, ingenjör Malm. Fram på förmiddagen hämlade oss ingenjör Bäärnhelm, och vi togo oss en tre timmars promenad i staden. Jag måste redan nu säga, att svenskarna i Baku höra till jordens snällaste och hjärtligaste människor. Deras välvilja mot oss kände inga gränser, och vi blefvo af dem alla mottagna som gamla goda vänner eller nära anförvanter.

Under vår promenad i staden flanerade vi på en af de förnämsta gatorna, Strandvägen uteffter hafvet, visserligen ingalunda i stil med Stockholms, men ändå något. Ofvanför Strandvägen ligger på några höjder den s. k. tartarstaden. Vi besökte en del af tartarstaden och gingo genom dess smala, krokiga, villsamma och smutsiga gränder, följda af en hel liggarskara. Kvinnorna gnällde ynkligt, ett par t. o. m. snyftade och gråto inne i sina smutsiga bomullsskynten, hvarmed de gudnås beslöjade sig. På en af tartarstadens höjder ligger med utsikt öfver hafvet ruinerna af det forna khanpalatset, där fursten eller khanen af Baku höll hof. Murarna äro illa söndervittrade — de äro af lös kalksten — och palatset har på blott hundra år blifvit ruin. Vi besågo bl. a. haremsafdelningen, unkna, halfmörka hvalf och salar med golf af tilltrampad lera, samt den gamla domsalen med dess vackra pelargångar. I domsalen står ett torn, i hvars midt en bottenlös afgrund gapade mot de dödsdömda. Där har helt visst mången störtats ned. En del af palatset användes ännu, och det är khanernas grafmoské, som nu tjänstgör som skola. Kring den höjd, där palatset ligger, löper en gammal grå, delvis nedrasad stadsmur med runda torn och skottgluggar.

Utom ofvannämnda skola sågo vi inne i det europeiska Baku helt flyktigt en stor flickskola, ett gossläroverk, där man tar studenten, samt en skola för muhammedanska flickor, den första i sitt slag i hela den muhammedanska världen. En rik muselman har skänkt det nödiga kapitalet. Men skolan har ej än så vidare många elever.

Första morgonen i Baku fingo vi från vår beskickning i Petersburg ett telegram, hvare man rådde oss att vänta, där vi voro för att se hur det skulle gå med allt bråket i det "oroliga Persien". Vi blefvo mycket villrådiga, och officerarna telegraferade till Teheran för att få höra, hvad man borde företaga. Medan vi afvaktade svar från öfverste Hjalmarson, gjorde våra landsmän i Baku sitt bästa för att skämma bort oss. En förmiddag voro vi under doktor Fegréus ledning

Bref från Florens.

ute på borrhälten, till hvilka man kommer på en half timme med järnväg. Vi sågo en naftafontän, d. v. s. en naftastråle, som väl- ler fram ur jordens innandömen, uppdrifven af gaser. Vi voro inne i ett borrhörn, där man höll på att göra ett borrhål, i ett annat, där man hämtade upp nafta ur ett färdigt hål. Det var mycket intressant att se dessa be- kanta borrhål i Baku, men de äro med förlof sagdt ett litet helvete. Något så hemskt och absolut tröslöst låter sig knappast tänkas. Bara smuts och grågul lera, öronbedöfvande maskinslammer, rök, sot och maskinolja, smutsgul nafta öfverallt och så denna känsla af att gå liksom på en vulkan. Explosioner kunna som bekant mycket lätt uppkomma. Det hade bara behöfts t. ex. att vid den ofvannämnda naftafontänen helt tanklöst tänka en cigarrett, så hade alla omkringstå- ende sprängts i luften.

Efter besöket på borrhälten voro vi bjudna på lunch i chefbostaden vid Balahani, ett af områdena härute. Chef för Nobelverkens naftafält är ingenjör Hedman, och han och hans fru — båda finnar — välkomnade oss på det hjärtligaste och undfagnade oss bl. a. med kaviar förstas samt bjödo på lingon från Finland. Hedmans hade ett förtjusande hem med ett stort blomsterrum, ett riktigt litet pa- radis midt i all ryligheten på naftafälten.

Efter återkomsten till staden var det att i all hast göra toalet för att bege sig på fest till svenskarna i Svarta staden, d. v. s. den del af Baku, där fabriker för reningen af naftan ligga. Svenskarnas fest i Svarta staden hölls i Nobelverkens klubbhus, som jämte andra af bolagets byggnader ligger i en vid- sträckt park. Vi fördes in i en rymlig sal, vackert prydd med gröna växter, blommor och svenska flaggor samt välkomnades af en hel församling vänliga och leende landsmän, som faktiskt ej visste hur väl de ville oss och hur de tillräckligt tydligt skulle lägga sin glädje i dagen öfver att på en gång få taga emot så många svenskar från hemlandet. Ett stort smörgåsbord stod dukadt i salen och i ett rum bredvid ett väldigt långbord för själfva supén. På smörgåsbordet fanns ett urval af ryska och kaukasiska anrättningar, t. ex. den obligatoriska kaviaren, korf af olika slag, gurkor, sallader samt dessutom sill och potatis m. fl. hemmavanda saker. Till supén serverades en grant röd soppa, kokt på rödbetor och kål, stör från Volga med morötter, ärter, röd pepparrot och spe- nat, fasan med gurka, glass samt melon, äpplen, päron och kaukasiska drufvor, som äro mindre än vanliga vindrufvor, men sö- tare. De flesta vinerna voro kaukasiska. Särskildt godt är det hvita kaukasiska vinet, vida bättre än hvitt franskt.

Dagen därpå sofvo vi i godan ro, då vi helt plötsligt väcktes af underrättelsen, att vi samma afton, fem timmar sedan vi blifvit väckta, skulle resa öfver till Euseli, hamn- staden på den persiska sidan af Kaspiska hafvet. Öfverste Hjalmarson hade nämligen telegraferat, att allt var lugnt i Teheran, och det hade hastigt och lustigt blifvit afgjort att resa vidare, så långt man kunde komma åtminstone. I en gruflig hast blef allt i ord- ning och de allra nödvändigaste uppköpen gjordes, och klockan sex på aftonen embar- kerade vi på hjulångaren Tsarevitsch, som gått på Kaspiska hafvet i 36 års tid. En stor mängd af våra landsmän följde oss till bå- ten, och sedan vi tagit ett hjärtligt afsked, befunno vi oss då ändtligen riktigt på allvar på väg till det orosfyllda och ovissa målet, till "lejonens och rosornas" sagoskimrade land.

INGRID FOLKE.

NDERTECKNAD HAR GENOM någon af de dagliga tidningarne förnummit, att det stiftats ett svenskt Lyceum och att "man vid bildandet haft den stora engelska damklubben Lyceum för ögonen".

Hvarför inte taga steget fullt ut och sluta förbund med både Londons och andra stor- släders (Paris, Berlins, Roms och Florens) damklubbar? Det skulle utan tvifvel bli till både nytta och nöje: konst- och industriut- ställningar de olika länderna emellan, ut- växling af föredrag, deklamation och sång. Och för resande i främmande länder är det ju oskattbart att ha en plats, där man blir moilagen som en kär gäst.

I denna månad äger den stora interna- tionella utställningen Die Frau in Haus und Beruf rum i Berlin. Måhända kan det intressera Iduns läsekrets att erfara nå- got om de bidrag, med hvilka Florens Ly- ceum därvid deltagit. I dess rymliga, eleganta och hemtrefliga lokal i när- heten af domen hade dagarne före jul anordnats en mycket lyckad utställning af konst- och handaslöjd. Det är nämligen så att Lyceums styrande damer äfven tagit sig an eller rättare bildat Florens Handarbetets Vänner, som för en i hög grad blomstrande tillvaro. Närmare ett tusental kvinnor finna sin bärgning genom denna institution, som är fördelad på många s. k. "skolor", hvilka hvar och en söker nå mästerskapet i sin speciali- tet. Mycket kopieras i kyrkor och kloster och i gamla patricierhem, som i allmän- het äga rikedomar af de härligaste broderier och väfnader från gångna tider.

Prinsessan Corsini, Lyceums i Florens stiftarinna, framvisade mångfaldiga och ut- sökt vackra prof från sin "skola", där de vackraste mönsterkompositioner i allmänhet finna sin upprinnelse bland prinsessans många släktingar — någon gammal altar- duk, gobelänger, utsökta arabesker på ett bröstbarnesk, som tillhört en eller annan af familjens många riddersmän, etc. etc. Vid Lyceums större fester utöfvar prinsessan en storartad gästfrihet, ställande sina egna ge- mak till dess disposition.

Grefvinnan Pandolfini, Lyceums ordfö- rande, och vice ordförande i Florens Hand- arbetets vännen, är äfven mycket aktiv i sitt intresse för konstindustriens utveckling.

Vid sidan om den rikhaltiga utställningen af handarbeten hade äfven några teckningar, akvareller och oljeflor fått plats. De först- nämnda härrörde från Tyra Kleens säkra och konstnärliga hand. La force var genom- förd med en bitande ironi. På en arena lig- ger en öfvervunnen stackare, hvars bröst- korg trampas af den brutale segren, en typ af djurisk råhet och kraft. I bakgrunden skymta applåderande åskådare. La joie de vivre framställer en liten båt för spända segel, som banar sig väg genom skumhvirflar. I fören står en kvinnlig ge- stalt, som vackert uttrycker farans ljusning.

Fru Erna Elmquist utställde några förtju- sande blomstermålningar och en duk med "italiensk sallad", den senare alldeles öfver- lägsen i utförandet. Det är fru Elmquist, som varit själen i hela utställningen; öfver hufvud taget är hon en mycket aktiv medlem af Ly- ceums styrelse och vet att vinna alla med sin älskvärda, hjärtogoda personlighet.

För resten är hon ett sällsynt exempel på att en stor konstnärshustru icke alltid tvingas att utplåna sin egen personlighet. I det vackra gamla "palazzo dell' arte della lana", beläget invid "Or san Michele", ha de båda makarna en alldeles härlig ateljé. Men där

rymmas ju icke Hugo Elmquists monumentala verk. För att få se dem måste man göra ett besök i hans hem långt utanför Florens.

— Kom och ät middag hos oss juldagen! sade fru Elmquist dagen innan julafton, då vi träffades på klubben. Men på juldags- morgonen kom ett ilbud medförande en bil- jett: Spårvagnarna gå ju icke, kom i mor- gon i stället!

Underligt kan det låta, men det är nu ett faktum, att jul- och nyårsdagen tjänstgöra Florens spårvagnar endast ett par timmar på morgonen. Skulle icke en dylik förordning ge anledning till en liten revolution i Stock- holm? Märkvärdigt nog tyckas florentinarna ta det med ro, fastän kommunikationerna med en massa villasamhällen utanför sta- den bli fullkomligt afklippta.

Det är inte bara Sverige, som bjuder på gamla hemtrefliga herrgårdar. Det är godt om sådana äfven i Italien. Den, hvilken Hugo Elmquist fått tag på, framvisar visser- ligen icke någon nykrattad gårdsplan med grönmålade gungbräden, men är i stället för- sedd med ett f. d. familjekapell, där upp- finnaren själf byggt sina ugnar och de härligaste bronser komma till.

På en ställning stod en bild i ännu fuktig lera af en späd, finlemdad liten gosse, som med en naturforskares intresse och orubb- liga allvar studerar en fluga, hvilken tagit sig den friheten att sätta sig på hans mage.

Säkert blir detta konstverk en bland Hugo Elmquists allra vackraste bronser, men hur skulle det icke göra sig i finådrad marmor! Nog är det förvånansvärdt att t. ex. Göte- borgs museum icke med ett enda verk repre- senterar en bland landets främsta skulptörer. Men detta kan väl endast vara en tidsfråga.

Den franske författaren Romain Rolland ägnar i sin intressanta lefnadsteckning öfver Michel Angelo några rader åt dennes uppe- håll i Carrara.

"... Påfven Julius den andre ville låta ut- föra sitt grafmonument redan under sin lifs- tid, och det skulle bli värdigt skulpturen från det antika Rom. Michel Angelo upptändes af entusiasm för saken och framlade en för- slagsteckning till gravvård af kolossala di- mensioner och med öfver ett fyrtiotal statyer. Påfven gillade teckningen på det högsta och sände ögonblickligen Michel Angelo till Carrara för att leda arbetet vid brytandet af marmor. Michel Angelo stannade i mar- morbrotten öfver åtta månader. En dag då han ströfvade omkring till häst, fick han syn på en hög klippa, som dominerade kust- sträckan, och greps genast af en häftig önskan att bearbeta hela detta ofantliga block och förvandla det till en jättefigur, som på långt afstånd skulle igenkännas af de sjö- farande..."

Det är skada, att Julius den andre icke längre finns bland de lefvandes antal och att hans sene efterföljare på Petrusstolen icke fortsätter hans traditioner. I annat fall skulle man nog få se Hugo Elmquists Odet på krönet af Poggio Gagliardo. An så länge får man blott glädja sig åt en detalj af detta monumentala verk, d. v. s. Älder- domen, hvilken har sin plats i husets öfre våning och liksom helgar allt omkring sig med sitt uttryck af den, som lämnat alla jor- diska önsknings och blott lever själens lif.

Ja, det här hörde väl egentligen inte ihop med Lyceum, men man kan inte tala om Ly- ceum utan att nämna fru Elmquist, och ännu mindre går det för sig att tala om fru Elm- quist och utesluta Hugo Elmquists namn.

ASTRID AHN FELT.

Vår Olympiatrupps

Vinterträning börjar.

E. HJERTBERG.

TRÄNING I LÖPNING.

TRÄNING I START.

DISKUSKASTNING.

ASTAN ANNU ISARNA BETÄCKA våra fjärdar och snön våra slätter ha dock de svenska idrottsmännen allredan börjat träningen för Olympiska spelen.

I vanliga fall börja de icke röra på sig förrän fram i april, men i år har det måst bli annat af. Såsom deras tränare är engagerad den framstående svensk-amerikanske experten Ernest Hjerberg, och han har öfvertygat idrottsmännen om, att därest de vilja vara i full och bästa form till juni månad, så måste deras träning börja i februari.

Så har ock skeff. På Ostermalms idrottsplats i Stockholm har en träbana med afsevärda kostnader byggts i snön, och där får man nu om dagarne se våra löpare i full aktion, under det att brottare, kastare och cyklister öfva sig af alla krafter i olika gymnastiksalor och ridhus. Från detta arbete — hvilket naturligen icke inskränker sig enbart till hufvudstaden, utan bedrivs med all ifver äfven i provinssiäderna — meddela vi i dag några bilder, som i sin mån kunna utgöra en talande illustration till omfattningen af det arbete man gör för Olympiska spelen.

Först ser man då hr Hjerberg på löparbanan,

springande med en af sina ungdomar, samtidigt gifvande honom sina råd, samt instruerande tre löpare i den nedhukade och energisamlade ställning, som är nödvändig för att komma i väg fort i ett kort lopp. Å bilderna där nedan äro kastare i rörelse och öfning ute i snön på idrottsplatsen, en man med så kallad slägga och en med diskus — den senare för öfrigt vår olympiatrupps förnämsta prydnad i fråga om kulstötning och diskuskastning. Jämte hr Hjerberg deltar härvid hr A. Ahlqvist, en ung idrottsman från hufvudstaden, hvilken engagerats som den förres medhjälpare.

Från den inomhusträning, som för närvarande bedrivs, ha vi tvenne situationer, nämligen en spjutkastare samt en blyttbild från öfningarna i brottning, hvilken sker under uppsikt af den här för engagerade framstående finske brottaren Tuomisto.

Cyklister ha det litet svårare att öfva sig den

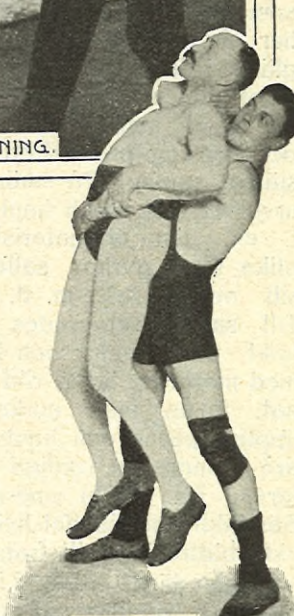
här tiden på året, då ju alla vägar ligga fyllda af snö, men äfven för dem har man hittat på råd och byggt så kallade träningsmaskiner på hvilka de åka. Dessa bestå af trärullar som gå rundt, när cyklisten ställer upp sin maskin på dem och trampar på i pedalerna. Cykeln går alltså ej framåt, men hjulen rotera, och ryttaren får samma känsla som om han åkte. Denna öfning sker under särskild ledning af hr S. Åkerstedt, på sin tid en af landets främsta cyklister, och hvilken synes på bilden längst till höger. Ryttaren som åker är den mångårige segraren i "Mälaren rundt", H. Morén, till hvilken stora förhoppningar knyts nu vid spelen. Efter träningen äro särskilda gymnaster tillhands för att gifva cyklisterna massage. Intet försummas alltså för att vi skola vara på bästa sätt beredda då det första startskottet smäller i Stadion.

SPORTSMAN.

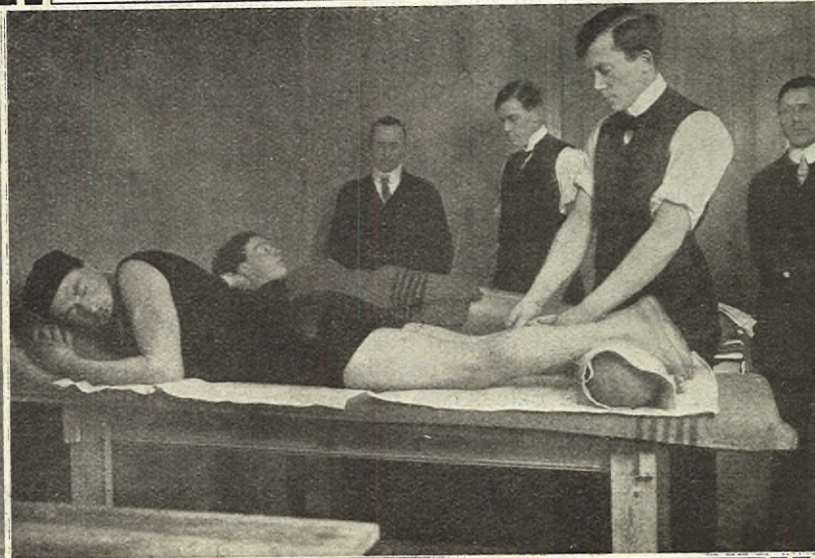
BROTTHING.

SPJUTKASTNING.

MORÉN PÅ TRÄNINGSMASKINEN.

CYKLISTERNA MASSERAS.

Hos Hugo Alfvén

EN DANSLEKTION

HUGO ALFVÉN — det ligger så mycket i de fyra stavelserna, så många musikaliska klenoder och så mycket entusiastisk konstglädje, att man har svårt att i några korta rader sammanfatta allt detta. Kanske de flesta vid det namnet tänka på den inbundne och grubblande drömmaren från 90-talet, som skrifvit "Dödssymfonien" och pianostycket "Sorg", och som Robert Thegerström målat med en i sotsvart vemod doppad pensel.

Men detta är icke den Hugo Alfvén som diktat E-dursymfonien, "Tondikten om lyckan", som han kallat den. Denne sistnämnde Alfvén är numera en välbeställd statens ämbetsman, akademisk lärare — hvad han håller styft på den titeln! — och den andlige ledaren för de alltid lika dåraktigt idealistiska och alltid lika unga musikentusiasterna inom Uppsala studentkår.

När Ivar Hedenblad år 1909 lade sitt iröfva hufvud till ro, var det ej utan en viss undran som man tänkte på, hvem som skulle kunna upplaga hans takpinne och värdigt följa de stolta traditioner från Josephsons och Arpis dagar, som han gjort till sina. Det var därför med stor tillfredsställelse, vi hälsade Hugo Alfvén som den nye mannen. Visserligen var han för de flesta ibland oss verkligen en novus homo, men hans föregående verksam-

I MAMMAS SEKRETÄR

het som tonsättare och utöfvande konstnär hade kommit oss att spanna förväntningarna ovanligt högt.

Vi visste för öfrigt, att han med lifligt förstående betraktade vårt studentlif. Detta hade han visat genom sin dråpliga, till Linné-jubiléet skrifna Uppsalarapsodi, där alla möjliga gamla bekanta studentsånger och visor gingo igen, och där han roade sig med att göra anspelningar på våra stundom rätt burleska studentikosa vanor. Vi glömma ej, hvilken stund af sällspord komik det var, när Akademiska kapellets kontrabasar stämde upp den bekanta Wennerbergiska hymnen: "Hur länge skall i Norden den döda frid bestå" — den sången, som ingen någonsin sjungit de rätta orden till utan i stället "Hur länge skall på borden", etc. Det högtidliga auditoriet, som nyss hyllat Hæckel och andra botaniska celebriteter, lyste upp: de grånade professorerna nickade igenkännande, och de blå- och gulbandade studentmarskalkarna kväfde en saknadets suck vid tanken på det i ett flera timmars aflägsset fjärran hägrande smörgåsbordet. Må vara, att Hugo Alfvén för detta sitt skämt fick en rätt amper kritik från en del håll — hans Uppsalarapsodi, som till råga på allt äfven hade byggts på "Joachim uti Babylon", ansågs vara för litet allvarlig för att ägna sig att höja glansen vid en dylik akademisk festlighet —, visst är, att han med detta sitt

lyckliga grepp på Uppsalalifvet vann många ung och yngre akademisk medborgares sympatier och högaktning.

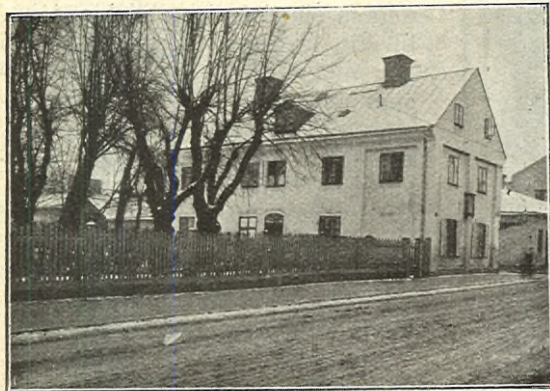
Och nu ha vi honom midt ibland oss, höra honom hvarje onsdag föreläsa nere i kapellsalen vid Svartbäcksgatan öfver musikens historia — Hugo Alfvén i katedern, det vore något att måla! — och se honom på konserterna i Aulan slå takten för "O. D.", Akademiska kapellet och Filharmoniska sällskapet samt möta honom i vårt studentlif; han är redan vorden hedersledamot i Stockholms nation och, hvad mera är, hederspamp i juvenalernas för några år sedan upplifvade orden.

Många äro redan de musikaliska högtidsstunder, då han, omgifven af några girigt lyssnande och beundrande studenter, glömsk af nattens hastigt hänilande timmar, med fiolen under hakan eller fantiserande vid flygeln, samlat sina unga vänner kring en stor idé eller låtit dem gripas af stundens intensiva stämning inför ett stort konstverk. Och hemligheten i detta är helt enkelt den, att han i rikaste mått äger entusiasmens guda-gåfva. Och den, om något, är smittosam.

Jämte sin hustru och dotter bebor Hugo Alfvén det gamla ärevördiga Linnéanum, hvars öfre våning under företrädarens tid hufvudsakligast var befolkad af gamla egyptiska mumier — egyptologiska muséet var nämligen inrymdt därstädes —, men som nu efter en genomgripande reparation förvandlats till en idealisk våning med små blyinfattade rutor i de af tjocka murar omgifna fönstren och med gamla vackra möbler och konst saker, som tyckas stå och skvallra om, hur trifsamt där är.

För öfrigt vet fru Alfvén att omtala, att denna ideala bostad har ännu en tilldragande egenskap — där spökar! Om aftonen kan man höra oroliga steg och knackningar i väggarna. Är det manne blomsterkonungen, som besöker sitt gamla tusculum, eller är det kanske rent af själfve den ärevördige Olof Rudbeck, som vill studera de "sena tiders barn", som nu bebo samma rum, i hvilka han en gång verkat?

EINAR NORLÉN.

LINNÉANUM I UPPSALA.

Vår flickrumstäflan.

IERINRA OM ATT TIDEN FÖR insändandet af fotografier af flickrum till den i Idun utlysta täflan utgår den 15 mars. Närmare detaljer om täflingen återfinnas i nr 5 af Idun för i år. Till Flickornas nummer har redaktionen redan samlat många roliga och intressanta kåserier och noveller. Flickornas eget bidrag får icke bli det sämsta. Därför — den som har ett vackert flickrum, sänd in en fotografi till täflingen!

RED. AF IDUN.

HUGO ALFVÉN VID SKRIFBORDET.

Kannstöperier i riksdagspolitik.

II. Regeringssystemets förutsättningar.

SKRIFVANDE STUND — EN månad efter remissdebatten — är det allt fortfarande denna debatts hufvudtema, som varierar i det politiska meningsutbytet. Det är kring F-båten, som vågorna gå högst.

Det finns dock ännu mer än en anledning att här skjuta det brännande ämnet åt sidan. Frågan är icke fullt aktuell på riksdagens föredragningslistor. Visserligen har hr Branting interpellerat eklestiaslikministern rörande pansarbåtsinsamlingen och skolorna, och visserligen arbeta utskottet på att utfala sig om några motioner i saken, men eklestiaslikministern har ännu icke svarat, och utskottsberäkningarna äro icke färdiga. Det är från andra tribuner än rikskamrarnas, som debatten föres. Och här ha nu linjerna klarnat i hög grad, sedan de olika insamlingarnas förkämpar preciserat sina ståndpunkter och från regeringens sida först landförsvarsministern och sedan regeringens chef sagt sina meningar. Kompromissen kan börja.

Kompromiss mellan idealerna — det är inte bara Louis De Geer, som förklarar detta vara statsmannens för ideellt anlagda sinnen så motbjudande uppgift, om han vill nå ett lyckligt resultat. Kanske han själf kallar det nådda resultatet olyckligt, kanske han i en viss föreliggande fråga personligen har en så utpräglad mening, att han måste fördöma all slags lösning utom en enda, han måste dock vara opportunist, han måste böja sig för fakta, för förutsättningarna, om han icke eller till dess han kan ändra dem.

Förutsättningarna för att få ett förslag — en regeringsproposition såväl som en enskild riksdagsmans motion — antaget af riksdagen ligga ju i att få majoritet för förslaget vid omröstningarna. Tillhör förslaget ett område, som enligt partiernas program räknas för "partiskiljande", kan man på förhand räkna ut dess öde, eftersom man numera säkrare än förr känner de olika partiernas numerär. "Vilden", denna sympatiska företeelse, passar illa tillsammans med den medborgarrätt, som hr Lindman gaf oss eller tillät oss få, opportunist som han var i

högre grad kanske än någon annan regeringschef som vi ägt.

Men äfven nu kan man naturligtvis räkna med "mellanmän", inom riksdagen såväl som bland valmanskåren. Och det är på dem den närmaste utvecklingen i viss mån hänger.

Arvid Lindmans ministär, byggd på högern ensam, hade som främsta uppgift att lösa rösträttsfrågan. Det gällde för honom att vinna 21 röster ur andra kammarens vänster. Han lyckades genom att göra sitt förslag så vänsterfärgadt som möjligt. Karl Staaffs ministär, byggd på vänstern, som har ett parlamentariskt styrelsesätt på sitt program, och utgången ur den liberala vänstern, har icke absolut majoritet i någon kammare annat än med socialdemokraters stöd.

Med alla de röda har emellertid hans blåroda block mycket stor majoritet i andra kammaren såväl som i de gemensamma voteringarna, hvilka i hans stora fråga, försvarsfrågan, ha afgörande betydelse, och det fattas endast 12 röster — för dem som tro på talens mystik är det bara att med en behaglig rysning placera om siffrorna i Arvid Lindmans önsketal — för majoritet äfven i första kammaren och alltså i alla lagfrågor.

Men skillnaden är, att hr Staaff icke kan som hr Lindman färga sina åtgöranden och propositioner i bättre öfverensstämmelse med högerns smak, ty om han också därigenom kunde vinna de tolf rösterna, så skulle han på andra sidan förlora kanske sju gånger tolf ja-sedlar. Detta är det enkla faktum, som han måste böja sig för, äfven om han icke ville. Och då icke ens det rösträttsförslag, som högern själf drifvit igenom, skapat bättre möjligheter för högerns politik, så måste denna resignera tills vidare, naturligtvis under hopp om och arbete på bättre tider.

— Hvarför kan då inte regeringen, invänder högersenatorn, som alljämt tror på sitt partis ideal, färga sina förslag, så att de bli vackra för högerögon? Därmed skulle den vinna icke blott de tolf höger-rösterna i första kammaren utan också de öfriga, både i första och andra?

Frågan kan synas egendomlig, men den har verkligen framställts — t. o. m. i riksdagen — af en f. d. högersenator. Så kort tid efter det att den af högern själf skapade valmanskåren sagt sitt ord om de olika partiprogrammen, gett vänsterns parlamentarism så starkt stöd och skaffat socialdemokraterna på pricken samma röstetal i andra kammaren som högern själf, borde den frågande betänkt sig en smula, innan han frågade. Hvilka, som skulle vinna på att ett sådant blågult block — jag håller mig till de svenska färgerna — komme till stånd just nu, icke skulle det vara de blågula. Vi ha väl icke något officiellt "imperativt mandat", men det är ju inte långt ifrån att vi fått något i den vägen.

De som framför allt annat önska, att de blågula färgerna hållas högt, hur det än stormar, måste med jämnmod afvakta resultatet af den på många håll så smädade "fruktbarande samverkans" politik, eftersom fakta ha inträffat, som gjort denna politik till den för närvarande enda möjliga. Hvilket ju icke hindrar, att man kan arbeta på att ändra dessa tillfälliga fakta, ändra valbestämmelserna, om detta går för sig, eller söka upplysa valmännen om att de varit vilse och böra skaffa sig en annan syn på saken till näst.

KNUT BARR.

Santa Teresina.

Berättelse från det nutida Capri af
NILS WILHELM LUNDH.

CH HON SATTE UPP SIN LILLA näsa och knuckte på nacken — i kväll hade hon knutit på sig det blåa bandet, som länge legat glömdt. I kväll var det också mörkt kring de hundra trappstegen, och ingen kunde se, hur fin Teresina var.

— Hvarför ska jag gå förbi honom? Hvarför vill du alltid, att jag ska gå förbi honom? Hon snyftade till.

Då kom en plötslig vindil, och den lilla lågan i madonnans nisch flämtade häftigt. Strax efter steg den högre än förr, tyckte Teresina, och det stod på en gång klart för henne, hvad madonnan svarat.

— Du skall aldrig lämna Santa Teresa och de fattiga här.

Teresina, som hade sprungit upp, sjönk nu ned i stilla bön. Allt blef så lugnt och stilla rundt om — det var, som hade själfva hjärtat lagt sig till ro. Ja, hon ville stanna i Santa Teresa. Det stora fönstret på Via Tiberio var inte för henne! Hon ville stanna och se till blommorna på signor Lombonis loggia, och mellan de stora röda krukorna ville hon hvarje dag, alldeles som förr, se sin mor komma hem från Punta Tragara.

I kväll släckte hon ljuset helt lugnt och på trots tog hon nu vägen förbi främlingens bur. Han hade inte stängt de inre dörrarna än, och en liten lampa lyste mellan gallerna. Han satt och läste.

Teresina gick lätt, lätt förbi, så att han skulle lägga märke till henne.

Han sprang upp. Och när han märkte, att hon var fast besluten att gå förbi, ropade han ifrigt, och skalken hade blåa ögon, det såg nu Teresina.

— Säg, hvad du vill ha, Teresina! Du får allt hvad du vill ha. Säg bara ett ord!

Men Teresina gick förbi. Tyst och högtidlig. Hon log mot honom, men stannade inte en sekund. Och i hennes hjärta steg ett jubel, som från en lärka, då den från himlens höjd åter sänker sig mot sitt gömda lilla bo. Då hon försvann i mörkret mellan pelarna, kände hon det, som hade Santa Teresa sluttit henne i sina armar för all tid. Och uppoffringens stora segerkänsla bevingade hennes steg uppför de hundra trappstenarna.

Den natten drömde hon inte om det eldiga *Lacrimae Christi*, hon drömde, att den heliga brunnen nere i klostergården åter fått vatten, kallt och friskt vatten ända till brädden. Ängelns vinge lefde och fläktade kring blommorna, och Teresina släckte den brinnande först, som gjort hennes drömmar så hela. Då hon vaknade, var det, som hade en ny morgon stått upp för Santa Teresa.

Teresina var sig ändå lik i det stora hela. Men där låg nu någonting tryggt och segerrikt med allt, hvad hon tog sig för. Främlingen skulle släppas ut dagen efter, men hon frågade knappast därefter. Hon var fullt upptagen med att pyssla kring signor Lomboni.

Teresina förstod, att hon vunnit signor Lombonis hjärta, och hon begagnade sig listigt därpå för att beveka honom till eftergifter i den hyra, som de fattigaste nere i klostergården betalade för sina skrubbar. Gatsoperskan, den nye vattenbäraren m. fl. hade, då de märkte, att signor Lomboni var god mot henne, kommit till Teresina med sin bedröfvelse och sina tomma händer och

bedt henne fälla ett godt ord för dem hos hyresherren. Och Teresina fällde många goda ord, när det passade bäst — hon var full af list, kände sig helt förtrolig med honom och kunde nu med framgång spela den ljufva unga flickans roll, där hon vaknade vid hans liggstol nere under orange-trädet. Hennes forna skygghet var nu bortblåst, och hon visste, hur herrn skulle behandlas. Han intresserade henne inte mera, han låg som en sönderplockad och tömd docka i hennes händer. Och han blef bara sentimental, då detta barn helt förnumstigt stoppade om honom och satte honom tillrätta efter sitt godfinnande. Teresinas mor bodde nu hyresfritt nere i sin källarskrubb, gatsoperskan betalade bara en lira i veckan för sin, likaså vattenbäraren. Teresina hade dock en hel solig förmiddag fått leka och ordna med de små kvicka ödlorna på muren och visa honom, hur hon kunde lura sig fram till deras små krypin, ja, hon hade rört hans hjärta med att ömma för de små djuren, och, helt road af cirkusen, hade han fallit i snaran då hon, naturligtvis helt i förbigående, kastat fram den tanken, att, när ödlorna fingo bo fritt i denna gamla mur, så skulle väl också hennes mor kunna få sitt skrymsle för sig, hon, som trälade hela dagen och knappast hade brödet. *Povero, povero, signor!*

Signor Lombonis hjärta klappade allt fortare, och han var helt öfvertygad om, att han höll på att bli en ny människa. Med den nya människan följde drömmar och hallucinationer. Han låg länge vaken om nätterna och lyssnade efter den stränga abbedissans steg i rummet bredvid, ja, han trodde sig t. o. m. ha sett spöket, och det hade alls inte sett skrämmande ut, som han länge fruktat. Abbedissan hade smålett mot signor Lomboni och genom den halföppna dörren till köket hade han sett, hur hon med ett palmblad sökt få lif i den nästan slocknade glödhögen. Det hade verkligen blifvit en gnista, men när han ropade på signoran för att hon också skulle få se spöket, var skuggan försvunnen, och endast den flämtande lilla gnistan lyste midt i askhögen. Signoran blef förskräckt — hennes man var så svag, att han inte kunde känna fruktan den natten — men hon tordes nu inte ligga i mörker mera, utan lät ljuset framför Sebastian brinna mest hela natten.

Signoran såg, hur det var fatt. Och hon väntade. Hon syntes sällan försunken i bön nu som förr, och hon tänkte, att det, som hon nu främst skulle vilja bedja om, kunde hon inte gå till sitt helgon med. Det gick så ohyggligt långsamt allt! Läkarna kommo och gingo, först den napolitanske, sedan den franske och tyske. Den sistnämnde kunde inte göra sig förstådd på något språk, men massor af medikamenter sändes upp. Så konsulterade de med hvarandra och ville sända honom till Neapel, där han kunde få bättre vård, men signor Lomboni grät och ville bara stanna. Ja, signor Lomboni grät!

Inte så, att han trodde döden vara nära nu, då han drömde så mycket om under och helgon, nej, han ville stanna i sitt kära kloster, allt skulle bli så vackert, alla skulle välsigna honom, långt innan den hvita tafan med hans namn i guldbokstäfver sattes upp under Santa Teresas afbild öfver klosterporten.

Signoran satt bara och lyssnade och väntade, att befriaren skulle komma. Och hon kunde inte tänka en tanke utöfver detta, att alla fönstren skulle öppnas, då den dagen grydde. Den dagen! Skulle det inte bli en frihetens dag? Hon hade slutat upp med att fråga sig detta. Hennes drömmar hade sinat ut som brunnen nere i klostergården, och där fanns heller inga blommor vid

hennes själs förtorkade bädd. Där fanns endast sopor, de långa ultråkade hvardagarnas bitterhet och nöd. Den heliga Teresa stod för henne som den hufvudlösa, som utplånat hennes längtan efter sol och färg med sin gråa och envisa fuktfleck. Hon kände, att hon aldrig skulle kunna bryta sig ut ur detta kloster — så klumpig och pussig, som hon blifvit. Hvad skulle hon också i Napoli att göra? Napoli, solens stad, var icke längre för henne!

— Hvad tänker du på? — frågade den sjuke en dag, och det gamla sarkastiska leendet ville ännu en gång spela kring de yfviga mustascherna, fast ansiktet var märkt af döden.

— Jag tänkte på min fars vingårdar och på den där natten, då allt begrofs — svarade hon entonigt, men det var inte sanning, det var bara ett gammalt svar på tal, som hon haft till hands. Den gråa slöjan hade också skymt bort hennes soliga barndomsminnen, och hennes tankar flaxade som läderlappen kring de hundra trappstenarna i Santa Teresa.

Han ville vara god mot henne. Han frågade, om hon behöfde litet förströelse. Han bad henne fara till Neapel och roa sig på några dagar. Hon skulle få, hvad hon ville. Själf skulle han säkert klara sig. Han hade ju Teresina. Men, signoran blef nästan rädd vid att höra honom tala så. Nej, nej, hon ville inte visa sig för någon! Hon ville vara hemma, tänkte hon. Hon ville sitta vid hans sida då det skulle komma.

Teresina hade under dessa dagar varit som förlamad inför den skugga, som hvilade öfver det lilla hemmet. Hon glömde ofta vattna blommorna, och hennes madonna hade mer än en kväll haft det mörkt nere i nischen. Hon ångrade sin lek med den sjuke mannen, och denna lek, detta spel hade ju drivits med honom strax under madonnans ögon! Men under en natt af vaka stod det plötsligt klart för henne, att klostret skulle räddas åt de fattiga, hur det än låte sig göra. Hon lyssnade spändt efter den stränga abbedissans steg, men fruktade intet. Och bakom sig hörde hon som i ett sorl, huru de talade och bönföllo alla — det var hennes mor, det var den unge vattenbäraren, det var t. o. m. artisten, som suttit inne för gäld. Alla sökte skjuta fram henne, alla ville, att hon, just hon skulle rädda klostret åt Capris egna barn, *povero, povero!* Och så smög hon sig sakta fram till bädden och lade sin hand på den sjukes panna.

— Du väckte mig, barn! — sade han med gråtmild stämma, — jag drömde — — —

Hon bara såg på honom och smålog. Ja, hon tyckte, att det var så synd om honom, och hon skulle kunna gråta öfver honom, så svag hade han blifvit från att vara den lille rörlige mannen, hvilkens ord kommit som dolkstötar, och som hon beundrat för länge, länge sedan — — —

Men Teresina grät inte, hon log fortfarande, och hennes hand var iskall.

— Din hand är så sval, — sade han, — har du hållit den länge så?

Teresina nickade sakta.

— Det finns nog ingen, som tycker så bra om mig som du! — sade den sjuke mannen. — Har du varit nere hos din madonna i kväll? —

Teresina skakade på hufvudet och såg sig skyggt tillbaka. Tänk, om signoran satt upprikt därinne och väntade på, att han skulle vakna! Men det var tyst, det var endast Sebastians ljus, som fladdrade för det lätta draget.

(Forts.)

Wettergren's
BARN-KONFEKTION

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafre-Gryn och Hafre-Mjöl

Gyllenhammar

Gif barn den bästa näring och de väx upp till friska människor.
Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 3-9 MARS 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med fiskstufning (rester från lördag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Borgö-bakelser. Middag: Soppa à la Hedin; gösfiléer i frityrdeg med äppelmos och potatis; oxfilé med tryffel eller champinjoner; bananglass med mandelprits.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillbullar med korintsås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lambringa med kurry och ris; soppa på torra plommon med vispad grädde och skorpor.

TISDAG. (Fettisdag.) Frukost: Smörgåsbord; glödstekt sill med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fylltd reffenspjäll med kokt potatis; semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kallt reffenspjäll med brynt potatis och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd lammbuljong (spadet från måndag); stekt sik med gräddsås och potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sill med äggstanning och potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ren-

biffar med potatis och lingon; likamycket-tårta.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa på brysselkål med frikadeller; tunna pannkakor med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; förlorade ägg på krutong; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med rotmos; stänkvälling.

RECEPT:

Borgö-bakelser (omkr. 24 st.). 210 gr. smält smör, 210 gr. florsocker, 3 ägg, skalet af 1/2 citron eller 15 sötmandlar, 150 gr. torr potatismjöl.
Till formarna: 20 gr. smält smör, 3 msk. stötta skorpor.
Beredning: Små krusiga bakelseformar smörjas med det smälta smöret, som får stelna, och beströses därefter med stötta, siktade skorpor. Smöret får kallna och röres, tills det är hvitt och pösigt, därefter tillsätts sockret, äggulorna, en i sänder, det finfirna citronskalet eller de skullade och malda mandlarna samt potatismjölet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Formarna fyllas till tre fjärdedelar med smet, ställas på plåt och bakelserna gräddas i en jämn ugn, tills de vid prof med vispkvist kännas torra. Uppstjälpas, när mesta hettan afgått och serveras till kräm eller frukt eller kokt till kaffe eller te.

Soppa à la Hedin (f. 6 pers.). 1 hg. kalvbräss, 1 1/2 lit. klar buljong,

4 persiljestjälkar, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2 tsk. citronsaft, 1/2 dcl. madeira, salt, kajenn, 2-3 äggulor.
Beredning: Kalvbräset bör ligga i vatten 1 tim. för att blodet skall dragas ur, hvarefter det blancheras (lägges i kallt, lättsaltat vatten och får där koka 10 min.) och afkyles i kallt vatten. Buljongen kokas upp med persiljan, bräset lägges i och får koka, tills det är hvitt och fast eller omkr. 45 min. Det tages upp, får kallna och skäres i fina täringar, hvilka lägges i soppskålen. Buljongen silas. Smör och mjöl fräses 2 min., buljongen spådes på, litet i sänder, och får koka under röring 5 min. Soppan afsmakas med citronsaften, vinet och kryddorna. Äggulorna slås upp och vispas i soppan, som därefter hålles öfver bräset i soppskålen.

Gösfiléer i frityrdeg (f. 6 pers.). 2 gösar på omkr. 6 hg. st., 2 tsk. salt (10 gr.).
Frityrdeg: 80 gr. torr mjöl, 3 gr. salt, 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 dcl. vatten, 1 ägg.
Till kokning: 750 gr. flöttyr.
Beredning: Gösen fjällas ej, renas och sköljes, skäres i filéer och ryggbenet jämte alla småben skäras bort. Filéerna lägges med skinnsidan mot en skärbräda och köttet skäres från skinet med en spetsig knif. Filéerna skäras itu på längden och därefter midt itu tvärs öfver. De gnidas med saltet och får ligga 1 tim., hvarefter de åro torkas med fiskhandduk. Till frityrdegen sammanvispas alla ingredienserna till en tjock pannkaks-smet, som får stå och svälla omkr. 2-3 tim.
Flöttyrerna upphettas i en järnkastrull, filéerna tagas med en gaffel och doppas ned i smeten, som fullständigt måste öfvertäcka dem, samt kokas i flöttyr, tills de äro vackert gulbruna och genomstekta. De få rinna af på sugpapper, läggas upp på tårtapper, garneras med persilja, stekt i flöttyr, och serveras med stufvad spenat eller äppelmos. — Gädda kan tillagas och serveras på samma sätt.

"Ett varningsord". Mot-tag aldrig toilet-hvalar af tvåvel-aktiga fabriker utan begär alltid välkända märken, bland hvilka F. Paulis Ovicula (ägg) två intar främsta rummet. Hud och hy blir hvit, mjuk och ungdomligt fraiche på gammal och ung vid dagligt bruk af F. Paulis Ovicula (ägg) väl. Guldmedalj i London.

Prenumerera på Idun.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridareban-gatan 27, STOCKHOLM.

DET ÄR GENOM SIN STORA DRYGHET
och de rika näringsämnenas
inbördes förhållande som

Van Houtens Cacao

blifver: i bruket
bäst och billigast.

BÄST
ÄR

EKSTROMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK.

Behagligaste och effekti-vaste afföringsmedel är Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermar-mel för stora och barn. Pris 1 kr. pr ask. Finnes på alla apotek.

ORIGINAL
SINGER
SYMASKINER

Världsberömda.
SINGER C:O
SYMASKINS AKTIEBOLAG

Filiabler
i alla större städer.

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVRIGE

Etabl. 1866.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 920.

Bäcksin's
Amerikanska
Jästpulver

Drygt - Billigt
- Verkningsfullt.

Hvarje morgon nybakat hvetbröd lika torrt som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt.

Oscar Bäcksin, GÖTEBORG

Sockerkakor bakade i hemmen

Lagermans Bakpulver Tomten

hvarigenom de med liten öfning bli lätta, delikata och porösa.

Blommor från Rivieran.
Insänd kr. 1,20 i sv. frim. till Stg nora Laura Lindholm, Corso Mentana nr 29, Genova, Italien. Sk erhålles in om 8 dagar en ask friska blommor från Italienska Rivieran. Vitkort kan bli läggas. Passande namns- och födel sedagsgäfv.

Ett försök skall visa Eder att baljnitarna hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask à 100 st. 1 kr. Skrif gnast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

Fyrtoarnets

RADHE'S

Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

J. O. SWARTZ'
HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" **"SVANEN"**

J.G.S. NORRKÖPING J.G.S. NORRKÖPING

Sparkling Hock.

Naturligt mousserande fruktvin från Knutstorp. Söt och Torr à 3: 25 pr 1/2 butelj.

Förvaras liggande och serveras vid källartemperatur + 12°.

Till salu i hvarje välsorterad Speceriaffär inom riket.

Akt.-Bol. H. G. Groms & Son.
Göteborg.

Linneväfnader

från Gestriklands Linneväfveri, Gefle, äro erkändt förstklassiga.

Gynna våra ombud!
Katalog mot 20 öres porto.

Gestriklands Linneväfveri, GEFLE.

Glacé är en god och billig efterrätt. Med en

Husqvarna

Glacemaskin

kan hvarje husmoder fort o bekvämt tillreda olika slag af glacé. Bruksanv. med en mängd olika recept för olika slags glacé åtföljer hvarje maskin och sändes afven på begäran gratis och franko. Tillverkas i olika storlekar och säljes från 6 kr. hvarje välsort. järn- & bosättningsaffär.

Annonsera i Idun!

Köp Schweizer

Foulard-Siden

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Rayés, Eolienne, Mousseline 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).

Sidentygs-Export. - Kungl. Hoflev.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 8.
 DUBBLA CIRKELGATAN: Alingsås — Medelpad — Karlstad: Ytterringen 1—2 amiral, 2—3 Lipari, 3—4 ilsken, 4—5 nedrig, 5—6 Ganges, 6—7 stortå, 7—8 äldras, 8—1 Sabina. Mellancirkeln: 1—2 möte, 2—3 egid, 3—4 dike, 4—5 Eglil, 5—6 läpp, 6—7 pipa, 7—8 agad 8—1 damm. Radierna: yttre delen 1) Abraham, 2) luffare, 3) invalid, 4) negligé, 5) gratial, 6) säskopp, 7) åsninna, 8) sandhed; inre delen: 1) munk, 2) Elsa, 3) dörr, 4) Emil, 5) Lars, 6) prat, 7) alka, 8) dygd.
 HJULGATAN: Grekland — Arkadien: Ekranne: 1) Gomorra, 2) resedor, 3) Emmerik, 4) Kamilla, 5) Leonard, 6) amnesti, 7) nafvare, 8) Drammen. Yttre ringen: 1—2 Gnistor, 2—3 riddare, 3—4 ekstock, 4—5 kastell, 5—6 Leonora, 6—7 aderton, 7—8 näsblod, 8—1 dalgång. Inre ringen: 1—2 Amor, 2—3 rock, 3—4 Kina, 4—5 Arad, 5—6 däri, 6—7 Inge, 7—8 Eden, 8—1 Nina.

SVAR

(Forts.)
 — Res inte. Läs först en uppsats i Dagen, torsdagen 1 febr. 1912 nr 30, 1:sta sidan, näst sista spalt, rubrik »Svensk flickas äventyr på resa till Amerika», underrubrik »Nära att falla offer för en vitt slahandlare». Läs hela spalten ned. Sedan tror jag ni slår resan ur hagen.

Ebon.
 N:r 48. Undertecknad, som till en anhörigs frömma, ehuru totalt förgäves försökt alla de under senare år så braskande utbudna, säkra och dyra botemedlen för dryckenskap, däribland äfven »Mrs Margaret Andersons» — »Zip 909» — I. Nissens, Stockholms m. fl. — ätvarnar alla, på det allvarligaste att sätta ringaste tro till dessa, de nedrigaste af bedrägerier, som ej sky att hjärt- och samvetslöst okra på förtviflade människors godtrogenhet och offer af kanske sin sista slant i hopp, att därmed kunna rädda en dyr anförvant eller en medmänniska ur dryckenskapens förnedrande bojer. De dyra pillerna eller dropparna, äro vetenskapligt undersökta och hafva befunnits vara fullkomligt gagnlösa kräkmedel, — till några öres värde om något alls. Försök hypnotism.

Augusta Pettersson.
 — Bland alla patent-medicinska humbugsannonser är den om motgift mot alkoholbegäret en af de oblygsaste. Annonsen »Mrs Margaret Anderson» är vilseledande. Helt och hållet. — Skall alkoholtörsten kunna försvinna, måste först och främst den sjuke vilja bli den kvitt. Sen lägger han allt mer bort den törstväckande köttmaten och de kryddade rätterna. Måltiderna anordnas med fruktrika vegetarianska maträtter. Hypnotisk behandling torde äfven vara gagnelig. Och naturligtvis kroppsarbete, friluftslif och kallvatensbehandling. Ju mera detta göres på den sjukes eget initiativ — desto bättre.

N:r 49. Besök Barnavårdsbyrån, Kornhamnstorg 51. Där lemnas med säkerhet de bästa anvisningar en intresserad kan önska. Fru A.
 — Låt ett fattigt barn hvarje dag komma och äta alla målen hos er, vid ert eget bord. Tag det så med er, som »sommarbarn» eller »feriebarn» — om ni reser ut på landet till sommaren.

N:r 50. Ni skulle helst resa till Marienbad och rådfråga en specialist där. Om ni ej är i tillfälle därtill, vill jag ge er några råd.
 Ni bör stiga tidigt upp och gå en tur innan ni äter något. Ni bör idka sport, cykla, promenera m. m. Ni bör ej äta socker eller andra sötsaker, ej gräddor eller mjölk, gröt, välling. Inte för mycket smör. Ni kan äta ägg, fisk, kött (ej för fett), buljong, grönsaker och hårdt bröd (ej franskbröd).
 Om ni är i tillfälle att bestiga några berg, så är det bra. Bada mest ryska bad! Ni bör naturligtvis ej öfverdriva ert afmagrande. 50 år.

N:r 51. »Handarbetets vänner» i Stockholm plågar under sommarmånaderna anordna väfkurser. Begär upplysningar direkt från »Föreningen Handarbetets vänner». Chantecler.
 — I Leksands väfskola hålles som-

ALLA SNALLA BARN

VÄLSMAKANDEN PÅ RÄTTIDEN

THULE FÅ MORGON OCH AFTON

THULE-CACAO

FRÅGOR

»ENHVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utse utvalda frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 52. Huru konserveras ägg bäst och billigast? B. A.
 N:r 53. Erfarna mödrar bland Iduns läsare, råd godhetsfullt en moderlös 32-årig norrländska som i höst väntar sitt första barn, hur hon bör sköta sig nu under tiden. Finnes någon bok som bra afhandlar detta? 32-årig norrländska.

N:r 54. Jag tänker möblera ett herrrum i mörk ek, event. skinn och har mörkt grönbåld draperier med matta i samma stil, hurdana gardiner och tapeter bör jag då ha därtill, likaså matsalen i mörk ek och gult, tänker därtill ett draperi, hvilket är då bäst, att hålla det i ekens eller det gulas färg? Då vi endast skall ha herrum, matsal och sofrum, kanske det blir tungt att ha dessa bägge rum i ek. Vill någon gifva mig ett råd eller någon ny idé frågor »Gullib.

N:r 55. Hvilka handlingar behövas vid ansökan om stipendium ur Cedergrenska fonden för bedrivande af fortsatta studier; till hvem skola handlingarne ställas, och inom hvilken tid skola de vara inlämnade? Studerande.

N:r 56. Vill någon af Iduns läsare tala om hur man skall föråra med saltadt kött. Kan det ligga i saltlaken hur länge som helst eller tager det skada däraf? Frågar Småstadsbo.

N:r 57. Har på en skidfärd kylt båda öronen, så att jag fått frostknölar å dem, och frågor om någon af Iduns läsare känner något verksamt medel mot sådana frostskador. Har förgäfvets försökt flera sorters frostsallvor.

Norrlandsprenumerant.
 N:r 58. Vill någon af Iduns vänliga läsare eller läsare gifva mig ett råd. Hvad är att göra emot s. k. portmaskar? Jag är utsatt för en mängd sådana, synnerligast på näsan, har försökt trycka ut dem, men näsan blir röd och svullen härutaf. Finns annars något att göra emot röd näsa? Kan rodnaden möjligen bero därpå att jag använder pincenez eller af nämnda portmaskar. Tacksam för svar till 18 år.

N:r 59. Hvilken bok, afhandlande magstjudkomar, kan vara lämpig att studera för sjuk Landtman.
 N:r 60. Vore tacksam för uppgift om några i Sverige och Tyskland utkommande pedagogiska tidskrifter. Prennumerant i Finland.
 N:r 61. Finnes någon vacker och prydlig, ej blommande växt, som ej behöfver direkt solljus utan kan ställas på en plats längre in i ett rum? Huru skall denna växt vattnas? C. H. F.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 9.
 CHARAD-ANAGRAM.

Mitt första tydligt att läsa står i första delen af »Fader vår», det har ett rum bland musikens toner och ett ibland fortifikationer, är oundgängligt i alla tal och återfinnes i hvarje sal, gör alltid sällskap med Amor — skalken och finnes nämnt uti brottmålsbalken. Mitt andra stiger i luften opp, kan både fylla och saknar kropp, kan mitt för näsan osynligt vara och kan sig lysande uppenbara, kan gå så tyst som en skugga ut och stundom smälla som värsta krut... när barnet, vuxet, ger hals och skriker och efter okynnets nöjen fiker, hvad är det då, som kan bota det? Jo vars! Det där jag nog minns och vet: ett botemedel, som ej plår fel, det är just det, att det bör mitt hela.

Mitt omvända hela.
 En mäktigt tjuvarinna i fantasiens dräkt, — Historiens gudinna hon räknar till sin släkt — som talar om bedrifter af mångahanda slag, om än i »mörka skrifter», från en försvunnen dag; som aldrig månsin pliktar för öfverdrift, som vi, hvad — och hvarhelst hon diktar, ty hon är alltid fri.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 17 mars 1912. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 9. De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 5.

Klockan slog tolf. Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfasta priserna: Första priset: Herr Gustav Waldén, Långbro prästgård, Örebro. Andra priset: Fr. Hanna Palander, Tammerfors, Finland.

Lehr- und Versuch-Ateliers für angewandte und freie Kunst.

Föreståndare: Wilhelm von Debschitz München, Hohenzollernstrasse 21.

Industriell konst: Alla slags ritningar för konstindustri. Verkstäder för metall- och handtextilteknik, keramik.

Fri konst: Undervisning i målning och teckningskonst.

För båda afd.: Aftonunderhålln., perspektiv, föreläsningkurser, lekrum.

III. prospekt gratis g:m Sekretariatet.

TIDSFÖRDRIF.

GÅTA.

Mitt första finns i stor men ej i liten, Mitt andra finns i väl men ej i sliten, Mitt tredje finns i fel men ej i rätt, Mitt fjärde finns i snusk men ej i tvätt Mitt hela är ett gossnamn.

LIEBIG'S Köttextrakt

är ett naturligt hjälpmedel för köket, ty det består uteslutande af koncentrerad buljong, utan några som helst främmande tillsatser. Dess ovanskliga renhet och äkthet står under ständig kontroll af framstående vetenskapsmän.

Gif från och med idag

Edra barn endast det billiga »Kathreiner», då kan Ni vara säker på, att Edra barn förblifva friska.

»Det är fråga om Eder hälsa.»

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästersamuelsgatan 70.

Gymnastikdirektörsexamen
afgäges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**
Professor Cederschiöld
behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-åkommor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Grefvegatan 22, Stockholm.

Med. Dr E. Kleens
(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städse under adress Saltsjöbaden.

Zanderska
Gymnastiken,
Birger Jarlsgatan 23.
Damafd. kl. 11-1.
Dr Gustaf Zander (senior).

Eksem, lupus, skroffer, dålig mage, eng. sjukan botas af dekott på giftfria örter. Många intyg af trovärdiga o. ansedda personer. 40-årigt lidande botadt. 3 kr. sats. Fru Ina Göthe, Falun.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. — Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co., London.

Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Dambindor 95 öre pr puss., med lifband 1.25. Stöckade från 5 kr. pr puss. Sprutor, Sköljkannor. Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rek. v. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Hårnät.
Stort prof (äkt) sändes mot 35 öre i frim. Mössnät mot 45 öre af Svenska Hårnätimporten, Stockholm Va.

Crème Idéale,
(Majorskan Edmann, Varberg.)
är mot kylan den mest utsökta och mest välgörande af alla huderemert. Den gör hyn vacker och passar för alla åldrar. Pris 2.50. Förnämsta Parfymaffärer.

MOMENTAN. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats. **Ziwertz Ektr., Göteborg.** Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr.
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

CARLSSON! ÄKTA TALLBARRSOLJE-KARAMELLER

Tillverkade af vår prisbelönta ÄKTA TALLBARRSOLJE och prima socken-finnas att tillgå å alla apotek samt i de flesta affärer.

ÅBAPOTEKÄRE ALFR CARLSSON'S TALLBARRSOLJEFABRIK GÖTEBORGS-SVEDE

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT- AKTIEBOLAG
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

MAGGI'S
Buljong-Tärningar
äro bäst!
1 Tärning gifver 1/4 liter finfin buljong.
Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 186 29. E. T. 30 91.

EUCALYPT
återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. **Garanteradt oskadligt.** Attest härå är utfärdad af Herr Dr Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.
Pris pr flaska å 125 gr. 3 kr.
Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser där Eucalypt ännu icke finnes till salu hänvände man sig till Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

GALA PETER
världens första Mjök-Chocolade.

Husqvarna
Kokspislar

tillverkas i olika storlekar och kombinationer för ved-, kol- & gaseldning.
Största omsättning i Skandinavien.
Priskurant och kostnadsförslag på begäran gratis.

NAMNET HUSQVARNA ÄR EN GARANTI FÖR EN FÖRSTKLASSIG VARA

HÖGSTA PRISET I TILLSKÄRNINGSKONST ÅT KORSETTEN "EVA"

Korsetten "Eva" är sinnrikt konstruerad. Strumpebandens kryssvisa knäppning förminskar tygets slitning vid planschetterna och ökar därigenom korsettens hållbarhet, omsluter hårdt magen och höfterna samtidigt den håller nedre fjäderfria delen af korsetten spänd och rynkfri.

Korsetten "Eva" har visat öfverraskande resultat vid afpröfning på olika figurer och kan med fog rekommenderas åt alla, som eftersträfa en fullt modern figur.

"Eva" kval. C. . . . . Kr. 8⁵⁰
Bästa Satin Rayé aldeles ny väfnad i lila, rosa och ljusblått, elegant utstyrelsel.
"Eva" kval. B. . . . . Kr. 5⁰⁰
Extra fin naturfärg. Koepderåll vacker blå eller lifafärgad utstyrelsel. Mycket hållbar kvalitet.
"Eva" kval. A. . . . . Kr. 3⁶⁵
Prima enfärg. Satin i ljusblå, grå och lila.

Till landsorten mot postförskott + porto.

Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88
	22 20	Strandvägen 17	60 19
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60

ALLM.

Personer som lida af gallsten
blifva fullst. botade med gammal bepröfvad husmedicin, som hjälpt hundratals pers. från mångårigt lidande. Recept härå erh. omg. mot insänd. af 2:50 i sv. frimärken und. sign. »Recept mot gallsten», Iduns exp., Sthlm.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel,
säljes i tuber å 30 öre hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt å Apoteken.

Från YSTAD HAPARANDA användes **YVY tvål.**
Säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär för 50 öre pr st. Osterlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik, - YSTAD -

Damer. Obs! Kamning utföres stlff. o. billigt i hem. Tel. Sö. 98.

För engelska sjukan,
som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år, fås säker hjälp med utvärtes medel af undertecknad, som har 55 års praktik i Engelska sjukans behandling.
De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar o. ben, gnatigt lyane, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket, men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöver resa hit. Beskrif symptomerna. **Sneda lemman kunna bli återställda.** Bref besvaras mot dubbelt porto.
Tusentals intyg finnas.
Hanna Bengtsson, Malmö.
Regementsgatan 82.

GRATIS REKVISITIONSKUPONG.
C. E. Brooks, S. 37, Bank Bldgs., Kingsway, London, W. C., England.

WELLWOVEN

Med detta nummer följa gratisbilagorna Iduns Romanbilaga och Iduns Mode- och Handarbetstidning.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1912.

Iduns